Opłata pocztowa uiszczona ryczałtem

NAJER FOLKSBLAT

פּרייז 15 גראַשען

היינט 10 זייטען

נייער פאָלקסבלאַט

№ 32 | Łódź, Sroda, 6 lutego 1935 r. | דרייצענטער יאהרגאנג | לאדז, מיטוואך, אדר ראשון ג' תרצ"ה | № 32

Adres Redakcji i Administracji: Łódź, Piotrkowska 21, tel. 224-71. — אדרעס פון רעדאַקציע און אדמיניסטראַציע: לאָדז, פּעטריקאַווער 21, טעל. 224-71

א נייע אינערליכע הלוואה אין פּוילען

פּראָיעקטירט דער גענעראַל-רעפערענט פון רעגירונגס-בודזשעט

וואַרשא, 5 (טעלעפאָניש פון אונזער קאָרעספּאָנדענט)

די הייאָריגע בודזשעט-דעבאַטע אויפן סיים-פּלענום האָט זיך היינט אָנגעהויבן האַלב עלף פאַרמיטאָג אין דער אָנוועזענהייט פון פּרעמיער קאָזלאָווסקי און כמעט אלע מיטגלידער פון דער רעגירונג.

צו דער בודזשעט-זיצונג האָבן זיך פערזאַמעלט כמעט אלע דעפּוטאַטען. אז די פּראָאינטערעסירונג מיטן בודזשעט איז גרויס, בעווייזט שוין די פול-געפּאַקטע גאַלעריע פאַרן פּובליקום.

עפענענדיג די זיצונג האָט מאַרשאַלעק שוויטאַלסקי געמאָלדען דעם סיים, אז די פּראָקוראַטור האָט צוגעשיקט

פאַרשלאַגען וועגען צוציהען צו פאַראַנטוואָרטליכקייט די דעפּוטאַטען

סטאַניסלאַוו וראָנאַ און יאַן זשידוך, דער סיים האָט די פאַרשלאַגען איבערגעשיקט צו דער רעגולאַמין-קאָמיסיע.

דאַן האָט דער מאַרשאַלעק פאָרגעלעגט, אז דעם 6, 7, 8, 9, 11 און 12, ד. ח. זאָלען פאָרקומען די בפרטיות'דיגע דעבאַטען איבער די בעזונדערע טיילען פון בודזשעט-פּרעלימינאַר אין דער צווייטער לעזונג, דערביי זאָל דעם 12-טען פעברואַר דער בודזשעט בפרטיות'דיג איבערדיסקוטירט ווערען און אלס גאַנצער אָפּגעשטימט ווערען אין דער צווייטער לעזונג. דער 13-טער פעברואַר זאָל זיין א טאָג פון הפסקה, בכדי אין דעם טאָג אריינצוטראָגען עווענטועלע אויסבעסערונגען צו דער דריטער לעזונג און דעם 14-טען ד. ח. זאָל דער רעגירונגס-בודזשעט אלס גאַנצער, נאָכ'ן שליסען די דעבאַטען, אָפּגעשטימט ווערען אין דער דריטער לעזונג, דערביי זאָל אויך אָנגענומען ווערען דאָס פינאַנץ-געזעץ.

די רעדנער-צייט

מאַרשאַלעק שוויטאַלסקי האָט פּראָיעקטירט, אז די רעדנער-צייט פאַר די בעזונדערע קלובען זאָל זיין פּונקט ווי בעת די ביז-אַהעריגע בודזשעט-דעבאַטען אין די פאַרגאַנגענע יאָהרען. לויט די ביז-איצטיגע נאָרמעס, האָבן קלובען, וואָס צעהלען ביז דריי דעפּוטאַטען אָדער דעפּוטאַטען, וואָס בעלאַנגען נישט צו קיין שום קלובען, בעקומען דאָס וואָרט אויף 9 מינוט פאַר א פערזאָן; קלובען, וואָס צעהלען פון 4 ביז 15 דעפּוטאַטען בעקומען 8 מינוט צייט פאַר א פערזאָן; קלובען פון 16 ביז 23 דעפּוטאַטען בעקומען 7 מינוט רעדנער-צייט פאַר א פערזאָן; פאַר קלובען פון 24 ביז 70 דעפּוטאַטען דויערט די רעדנער-צייט פאַר א פערזאָן 5 און א האַלבע מינוט. סיים-קלובען מיט א גרעסערע צאָהל דעפּוטאַטען בעקומען נאָר 3 מינוט מיט 20 סעקונדען צייט פאַר א דעפּוטאַט זיך צו בעטייליגען אין די בודזשעט-דעבאַטען. אויף אזא אופן וועט דער בע-בע-קלוב בעקומען נאָר 3 מינוט מיט 20 סעקונדען צייט פאַר זיך אין די בודזשעט-דעבאַטען, דער „נאַראָדאָווער" קלוב 5 שעה מיט 25 מינוט, דער פּויערן-קלוב 3 שעה מיט 29 מינוט, פּ.פּ.ס. 2 שעה מיט 34 מינוט, די אוקראַאינער 1 שעה מיט 52 מינוט, כ. ד. 1 שעה מיט 4 מינוט, דער „יודישער קלוב" 48 מינוט, דער דייטשער קלוב 40 מינוט, די אוקראַאינישע ראַדיקאַלע סאָציאַליסטען 40 מינוט, די קאָמוניסטישע פראַקציע 32 מינוט, די אגודה'שע פראַקציע 9 מינוט א. אז. וו.

אויף אזא אופן וועלען די בודזשעט-דעבאַטען, א חוץ די רעדעס פון די רעפערענטען און פון די רעגירונגס-פאַרשטעהער, דויערן סך-הכל

35 שעה מיט 24 מינוטען

דער פאַרשלאַג מכח דעמראַזיגען רעגולאַמין פון דער רעדנער-צייט האָט בעקומען א מעהרהייט.

דערויף איז דער גענעראַל-רעפערענט פון בודזשעט,

דעפּ. מיעדזשינסקי צוגעטרעטען רעפערירען דעם בודזשעט

דער בודזשעט-פּרעלימינאַר, וואָס איז הערבסט-צייט דורך דער רעגירונג פאָרגעשטעלט געוואָרען דער קאָמיסיע האָט זיך געשלאָסען מיט א דעפיציט פון 149 מיליאָן 117,900 זל. די רעגירונג האָט פאָרגעזעהן א הכנסה פון 1 מיליאַרד 983 מיליאָן 743,700 זל., אויסגאַבען דאַגעגען אין דער הויך 2 מיליאַרד 132 מיליאָן 861,600 זל. די בוד-זשעט-קאָמיסיע האָט די דאָזיגע ציפערן געענדערט. לויטן פּראָיעקט פון דער קאָמיסיע זאָל דער דעפיציט בעטרעפען

167 מיליאָן 844,460 זל.

די איינקונפטען 2 מיליאַרד 3 מיליאָן 106,700 זל., די אויסגאַבען — 2 מיליאַרד 170 מיליאָן 941,160 זל.

דער דעפיציט קאָן געדעקט ווערען, לויט דעפּ. מיעדזשינסקי, דורך קרעדיט-אָפּעראַציעס פון די פינאַנץ-רעזערוועו, בעיקר אָבער מוזען מען זיך שטיצען אויף קרעדיט-אָפּעראַציעס. די רעגירונג וועט די פאָרם פון די דאָזיגע קרעדיט-אָפּעראַציעס גענויער נישט פּרעציזירען, אבער מיר ווייסען, אז מעגליכקייטען זענען פאַרהאַן: מען דאַרף דאָ נעמען אין אַכט די מעגליכקייטען פון אויסלענדישע און אינערליכע אָפּעראַציעס. מיר ווילען ליבערשט — האָט געזאָגט דער גענעראַל-רעפערענט — קאָנצענטרירען אונזער אויפמערקזאַמקייט

אויף אַן אינערליכער הלוואה

אין לאַנד זענען פאַרהאַן גענוגענדע בעדינגונגען, אז מען זאָל דעם פּראָיעקט פון אַן אינערליכער הלוואה קענען בעטראַכטען פאַר פּוילשטענדיג רעאַל. מען דאַרף דערביי נעמען אין אכט דעם פולקומען צוטרוי, וואָס מען האָט צו דער פּוילישער וואַלוטע און ממילא די איבערצייגונג, אז א לאַקאַטע אין פּוילישע זלאָטעס, בעקרעפטיקט מיט דער מלוכה'שער גאַראַנטיע, איז א געזיכערטע לאַקאַטע. אויך דער וואוקס פון די אָפּשפּאָרונגען אין לאַנד ווייזט אויף די ענטשפּרעכענדע בעדינגונגען כדי דורכצופיהרען א נייע אינערליכע הלוואה אין פּוילען.

דערויף האָט זיך אָנגעהויבען די

די גענעראַל-דעבאַטע

אין וועלכער עס האָבען זיך בעטייליגט די דעפּוטאַטען קלעטשינסקי (בעבע), סטראָנסקי ריבאַרסקי (נ. ד.) א. אנד.

היינט, מיטוואָך הויבט אָן דער סיים צו דעבאַטירען די בודזשעטען פון די בעזונדערע מיניסטעריומס.

„פראַנקרייך איז פראַנצויזיש"

סטודענטען-דעמאָנסטראַציעס און פּראָטעסט-שטרייקען אין אלע אוניווערזיטעט-שטעט

פּאַריז, 5 (ספּ. טעל.)

די דעמאָנסטראַציעס פון דער פראַנצויזישער אַקאַדעמישער יוגענד, וועלכע בונטעווען זיך געגען די אויסלענדישע סטודענטען, נעמען אָן אלץ מעהר דראָהענדע פאָרמען.

אין א גאַנצע רייה אוניווערזיטעט שטעט האָבען די דעמאָנסטראַציעס זיך פערוואַנדעלט אין פּראָטעסט שטרייקען. פון מאָרגען הויבט זיך אָן דער סטודענטען שטרייק אויף דער יורידישער אָפּטיילונג פון ליאָנער אוניווערזיטעט. נעכטען האָבען די סטודענטען פון אוניווערזיטעט אין דיאַן פערלאָזען די לעקציעס. לערך 2000 פערזאָן האָבען געבילדעט א דעמאָנסטראַציע, וועלכע איז אוועק צום בנין פון פּאָליציי פּרעזידיום מיט'ן לאָזונג: „פראַנקרייך איז פראַנצויזיש". א דעלעגאַציע פון די סטודענטען האָט דעם פּאָליציי פּרעזידענט איבערגעגעבען א רעזאָלוציע, וועלכע פּראָטעסטירט געגען די פּריווילעגיעס פאַר די אויסלענדישע סטודענטען, וועלכע לערנען אין פראַנקרייך.

די פראַנצויזישע רעגירונג בעראָט זיך

פּאַריז, 5 (ספּ. טעל.)

היינט וועט פאָרקומען א זיצונג פון מיניסטאָרען-ראַט. דעם פּאָריזיץ וועט פיהרען פּרעזידענט לעברון, אויף דער זיצונג וועט דער פּרעמיער פלאַנדען און אויסערן-מיניסטער לאַוואַל אָפּגעבען א בעריכט וועגען די לאָנדאָנער אונטערהאַנדלונגען.

דער גוט-אינפאָרמירטער „פּטי פּאַריזיען" בעהויפּטעט, אז דער מיניסטאָרען-ראַט וועט זיך אויך פאַרנעמען מיט דער פראַגע וועגען בעזעצען א רייה וויכטיגע רעגירונגס-פּאָסטענס. די צייטונג גיט נישט איבער, וועגען וועלכע פּאָסטענס עס האַנדעלט זיך.

גריפּע בושעוועט אין דער פראַנצויזישער אַרמעע

פּאַריז, 5 (ספּ. טעל.)

אין דער פראַנצויזישער אַרמעע האָט זיך שטאַרק פערשפּרייט די גריפּע עפּידעמיע. די לעצטע טעג זענען געווען פיל טויט פאַלען פון גריפּע אין פערשידענע גאַרניזאָנען.

אויף 6 יאָהר מיט 3 חדשים טורמע

פערמשפּט אַן אַנטיסעמיטישען אַגיטאַטאָר

לאָדז, 5 (יט"א טעלעגראַפיש)

דער אַנטיסעמיטישער אַגיטאַטאָר האַרי איל-טשין איז פערמשפּט געוואָרען אויף 6 יאָהר מיט 3 חדשים תפיסה. ער האָט זיך פערנומען מיט פערשפּרייטען די „פּראָטאָקאָלען פון די זקני ציון".

איזאָלאַציע-לאַגער איז קאַרטוז-בערעזע

וויל נישט צושטעלען דעם געריכט אַן אַרעסטירטען

וואַרשא, 5 (טעלעפאָניש פון אונזער קאָרעספּאָנדענט)

אין קרייז געריכט האָט היינט געזאָלט פאָרקומען דער פּראָצעס געגען א געוויסען ירחמיאל בלאַנק, וועלכער איז פאַר זיין פּאָליטישער טעטיגקייט צווישען די וואַרשאַווער טרעגער אַרבייטער אין יולי פ. י. אָפּגעשיקט געוואָרען קיין קאַרטוז בערעזע.

אין איזאָלאַציע לאַגער איז דורך דער גע ריכטס מאַכט אָפּגעשיקט געוואָרען א רוף צעטעל צו בלאַנק'ן, אָבער די לייטונג פון קאַרטוז בערעזער לאַגער האָט זיך אָפּגעזאָגט בלאַנק'ן צוצושטעלען דעם געריכט. דער פּראָצעס איז צוליב דעם אָפּגעלעגט געוואָרען.

געשלאָסען די קאָנפערענץ פון „הפּועל"

וואַרשא, 5 (יט"א טעלעפאָניש)

די קאָנפערענץ פון „הפּועל" איז געשלאָסען געוואָרען.

די הכנסה פון קרן-קימת אין חודש יאַנואַר

וואַרשא, 5 (יט"א טעלעפאָניש)

דער קרן-קימת האָט אין חודש יאַנואַר געהאַט הכנסה אין פּוילען 74 טויזענד זל. יאַנואַר 1934 איז די הכנסה געווען 59 טויזענד זל.

ריזיגע לויה פון באָלעסלאַוו לימאַנאָווסקי

וואַרשא, 5 (טעלעפאָניש פון אונזער קאָרעספּאָנדענט)

היינט 3 נאָכמיטאָג איז פאָרגעקומען די לויה פון עלטסטען סאָציאַליסט אין דער וועלט, דעם פּוילישען פרייהייטס-קעמפער, סענאַטאָר דר. באָלעסלאַוו לימאַנאָווסקי, וועלכער איז געשטאָרבען אין 100-טען לעבענס-יאָהר.

שוין האַלב צוויי א זייגער האָבען מענגעס אַרבייטער אין די אַרבייטס-קליידער זיך פערזאַמעלט פאַרן בנין פון די קלאַסען-פעראיינען אויפן פּלאַץ רויטען קרייץ 20. עס זענען געקומען צאָהלרייכע דעלעגאַציעס פון סאָציאַליסטישע אָרגאַניזאַציעס אין אלע עקען פּוילען.

דער לויה-צוג האָט זיך אָנגעהויבען פאָרמירען פאַרן בנין פון דעם פעראיין פון די באַהן-אַרבייטער אין דער ריכטונג צו דער פּאָניאַטאָווסקי-בריק. אין דער שפּיץ פון דער לויה-פּראָצעסיע זענען געגאַנגען אָרקעסטערס, דעלעגאַציעס מיט פעהנער און קרענץ. נאָכן קאַראַוואַן האָבען זיך געצויגען מאַסען פון פיל טויזענדער אָרגאַניזירטע אַרבייטער.

פאַרן ריהרען זיך פון דער לויה-פּראָצעסיע האָט פאַר דער געביידע פון די באַהן-אַרבייטער געהאַלטען א רעדע אינם נאָמען פון דער אַמאָליגער פּעפּעסישער באָיובקע דער דעפּ. אַרצישעווסקי, אינם נאָמען פון צ. ק. וו. פון פּ. פּ. ס. קוואַפּינסקי, אינם נאָמען פון וואַרשאַווער אוניווערזיטעט האָט גערעדט דער דזשעקאַן פּראָפ. אַנטאָניעוויטש. ס'האָט אויך גערעדט דער פּרעזעס פון טשעכאָסלאָוואַקישען סענאַט סאָנקופּ.

דער לויה-צוג איז געגאַנגען דורך אלע 3 מאַי, נאָווי-שוויאַט צו קראַקאָווסקיע פּזשעדמישטשע, וואו עס איז דורכן אַקאַדעמישען סענאַט פאַרן אוניווערזיטעט-בנין אָפּגעגעבען געוואָרען כבוד דעם פערשטאָרבענעם.

די טרומנע איז געפיהרט געוואָרען אויף אַן אָפּענעם וואָגען און איז געווען בעדעקט מיט פעהנער פון סענאַט און דער געוועזענער פּעפּעסישער קאַמפּס-אָרגאַניזאַציע.

אין דער לויה האָבען זיך אָפיציעל בעטייליגט פאַרשטעהער פון דער רעגירונג און פון סענאַט.

ביים אָפענעם קבר פון פּוילישען רעוואָלוציאָנער און געלעהרטען האָבען גערעדט אינם נאָמען פון סענאַט דער סענאַט-מאַרשאַלעק ראַטשקעוויטש, אינם נאָמען פון דער רעגירונג דער פּרעמיער קאָזלאָווסקי, אינם נאָמען פון די פּ. פּ. ס. דעפּ. ניעדזשאַלקאָווסקי, אינם נאָמען פון דער פּעפּעסישער יוגענד דעפּ. דיבוא. אַנשטאָט א קראַנץ האָט די רעגירונג געגעבען 5000 זל. לטובת דער אַרבייטער-געזעלשאַפט פון פריינד פונם קינד, וועלכער דער פערשטאָרבענער האָט געווידמעט א סך פון זיין לעבען. אויף דעמזעלבען צוועק האָט דער וואַרשאַווער שטאָט-פּרעזידענט סטאַזשינסקי געגעבען 500 זל.

גרויסע פערפלייצונג אין ארץ-ישראל און אין עבר-הירדן

16 אראבער אומגעקומען. — איבערגעריסען די טעלעפאנישע קאמוניקאציע. — 3000 טוריסטען געמוזט אויסשטייגן אין חיפה

ירושלים, 5 (יט"א טעלעגראפיש) אפיציעל ווערט מיטגעטיילט, אז די לעצטע שלאקס-רעגענס האבען אין ארץ-ישראל און אין עבר הירדן געמאכט גרויסע היזקות און געבראכט מענשליכע קרבנות. די קאמוניקאציע מיט עבר הירדן איז איבערגעריסען, אבדולאה האט געמוזט אנטלויפען קיין ידיחו. גאנץ אמאן שטעהט אונטערן וואסער.

אין שכם האט די פערפלייצונג געמאכט גרויסע היזיקות, ביז איצט איז נאך נישט פעסטגעשטעלט וויפיל קרבנות ס'זענען דא אין שכם. די טעלעפאן-פערבינדונג מיט שכם איז איבערגעריסען. די טעלעפאן-פערבינדונג יפה — תל-אביב איז איבערגעריסען. 3000 טוריסטען האבען אין חיפה נישט געקענט אויסשטייגען פון א שיפעל. 3 טויזענד עולים, וואס זענען אנגעקומען, האבען מיט גרויסע שוועריגקייטן געקענט אויסשטייגען פון דער שיף.

ירושלים, 5 (יט"א) ווי ס'שטעלט זיך ארויס זענען אין דעם אראבישען דארף קאליציליא אומגעקומען פון דער פערפלייצונג 13 אראבער, 7 זענען שווער ארויסגעצויגען געווארען פון וואסער. אין שכם זענען דערטרונקען געווארען 3 מאן. די רעטונגס-אקציע איז שטארק בעשווערט צוליב דעם, וואס די מאנשאפט קומט אויס צו ארבייטען אין וואסער, וואס דערגרייכט די הויך פון א מענש.

די טוריסטען, וואס זענען אנגעקומען מיט דער שיף „פאלאניא", האבען נישט געקענט אפשטייגען אין יפה נאר אין חיפה.

הויפט-ראט פאר'ן יודישען סוחרטום

װאַרשאַ, 4 (טעלעפאניש) אין ווארשא איז געשאפען געווארען א הויפט-ראט פון יודישען סוחרטום, וועלכע דארף זיין

דער איינהייטליכער רעפרעזענטאנץ פון יודישע סוחרים אין גאנצען לאנד, צום הויפט-ראט געהערען פארשטעהער פון ווארשא, לאדז, לעמבערג, קראקא, ווילנא און אנדערע שטעט.

א גאנץ פולק יאגט זיך נאך א שיף מיט ים-רויבער

האנג-קאנג, 5 (ספ. טעל.) אין שכנות פון אויסגוס הלאו וואו עס געפינט זיך א פעסטונג פון ים-רויבער, האט געלאנדעט א פולק פון כינעזיש מיליטער, כדי צו כאפען די פיראטען, וועלכע האבען פערכאפט די שיף „טונגהאוו". דער שעף פון כינעזישען פולק האט בעקומען א בעפעהל צוצושטעלען די ים-רויבער לעבעדיגערהייט אדער טויטע. די קאנטאנער רעגירונג האט צו דעם צוועק בעשטימט א בעלוינונג פון 5 טויזענד דאלאר.

סטודענטישע דעמאנסטראציעס אין בוקארעשט געגען א סאוויעטישען פילם

בוקארעשט, 5 (ספ. טעל.) סטודענטען האבען היינט דעמאנסטרירט פאר'ן קינא-בנין, וואו עס איז געוויזען געווארען א סאוויעטישער פילם, די למזהיל'דיגע קליינע געשעהענישען האבען זיך פערוואנדעלט אין אנ'ערנסטע אוואנטורע. וועלענדיג פונאנדערטרייבען די דעמאנסטרירענדע אקאדעמיקער, האט די פאליציי געשאסען אין דער לופט. צווישען המון איז ענטשטאנען א פאניק. מעהרערע פערזאנען זענען פערוואונדעט געווארען, די סטודענטען האבען דעמאלירט די שויפענסטער פון דעם קינא.

יאפאניש-כינעזישע קאנפערענץ
פערזיכערט געגען צוזאמענשטויסען אין דער צוקונפט

מוקדען, 5 (ספ. טעל.) די יאפאנישע מיליטערישע מיסיע אין מוקדען טיילט מיט, אז די כינעזיש-יאפאנישע קאנפערענץ וועלכע איז פארגעקומען אין דער גרענעץ-שטאט דאטאן, איז פערענדיגט געווארען.

אויף דער דאזיגער קאנפערענץ זענען בערייהרט געווארען אלע פראגען, וואס זענען נוגע דעם ארויסגעהן פון יאפאנישען מיליטער אין דער פראווינץ טשאהאר. עס איז אויך ארומגערעדט געווארען דער פראיעקט ווי אזוי אויסצומיידען להבא כינעזיש-יאפאנישע קאנפליקטען.

אין איינציגע וואכען ארום זאל צושטאנד קומען א צווייטע קאנפערענץ, וועלכע וועט בעהאנדלען די פראגע וועגען דער כינעזישער פארטיפיקאציע לענג אויס דער גרויסע מויער.

פלעביסצ'יט וועגען אפמאך פון זשאבאטינסקין מיט בן-גוריון
קומט פאר דעם 24-טען ד. ח.

ירושלים, 5 (יט"א טעלעגראפיש) אויפ'ן 24-טען ד. ח.. איז בעשטימט געווארען דער טערמין פון פלעביסציט פון „הסתדרות" וועגען ראטיפיצירען דעם אפמאך פון זשאבאטינסקין מיט בן גריון.

יודישע פארשטעהערשאפט אין טערקישען פארלאמענט

לאנדאן, 5 (יט"א טעלעגראפיש) פון קאנסטאנטינאפאל טיילט מען מיט, אז לויט דעם ביידעם וואהל-רעזולטאט, וועלען יודען האבען צום ערשטען מאל א פארשטעהערשאפט אין טערקישען פארלאמענט.

געשטארבען נתן מיליקאווסקי
געוו. מטיף פון „אהל יעקב" אין לאדז

ירושלים, 5 (יט"א טעלעגראפיש) דא איז געשטארבען דער בעקאנטער ציוניסט שער עסקן נתן מיליקאווסקי געוועזענער לאדזער מטיף אין דער שוהל „אהל יעקב".

200 טויזענד מאן סטעריליזירט אין דייטשלאנד

בערלין, 5 (ספ. טעל.) „יוריסטישע וואכענשריפט" בערעכענט די צאהל פון די דורכגעפיהרטע סטעריליזאציע-אפעראציעס אין גאנץ דייטשלאנד פון 180 ביז 200 טויזענד פערזאן.

געז. קולטור-ליגע
לאדז, זאכאדניא 68, טעל. 191-15.

די געז. „קולטור-ליגע" ארדענט איין היינט, מיטוואך, 8.30 אוו. אין טעאטער „ראזמאיטאשטשי" א גרויסע הנחה-פארשטעלונג פון דעם ערשטען מאל געשפילטען ביהנע-שטיק — „וועלט-געווימן" מיט דעם וועלטבערימטן ארטיסט אלעקסאנדער גראנאך און דער אלטער אין אנסאמבל.

בילעטען פון 54 גראשען אן שוין צו בעקומען אין סעקרעטאריאט פון „קולטור-ליגע", זאכאדניא 68, יעדען טאג פון 10 ביז 2 און פון 4 ביז 10 אוונט.

די געז. „ק. ל." גיט ארויס הנחה-בילעטן אין די בעסטע קינאס, טעאטערן און אויף קאנצערטן. ארדענט איין יעדן שבת און זונטאג פרימארגען-סעאנסן אין די קינאס צו זעהר ביליגע פרייזן, ווי אויך פערשיד. אויספלוגען.

Dr. mep.
Haltrecht
ספעציאל-ארצט פאר הויט-און געשלעכטס. קראנקהייטען
פיעטריקאווער 10, טעל. 245-21
נעמט אן פון 8—11 פריה און פון 1³⁰—2³⁰ מיטאג און פון 5—9 אוו. זונטאג פון 10—1 בייטאג.
עלעקטראנאליזען.
פאר אונבעמיטעלטע לעמשניצע-פרייזן!
פאר פרויען א ספעציעלער ווארטע-זאל

Dr. Zygmunt
Henrykowski
ספעציאליסט פאר ווענערישע הויט-קראנקהייטען און מענער-שוואכע
האט זיך איבערגעצויגען אויף
פיעטריקאווער 86
טעל. 143-63
נעהמט אן פון 8—11 און פון 6—9 אוונט.
פאר פרויען א ספעציעלער ווארטע זאל.

מיין טיפסטען מיטגעפיהל דער פרוי פוקס און דער גאנצער פאמיליע צום טויט פון פריה-פערשטארבענעם פריינד און חבר
לאזאר פוקס
יצחק און חנה קאצענעלסאן.

פריינד
דוד יוזעפאוויטש
צו דער חתונה פון זיין זוהן
יוסף מיט פרל. עטיל לעדערמאן
א הארציגען מזל-טוב
ישראל ראזענבערג.

Dr. med.
Leon Familier
אינערליכע און קינדער-קראנקהייטען
שערפיעז 37 (בענעדיקטא) .6
נעהמט אן פון 5—7 נאכמ.

AMBULATORJUM
ZŁAMAN
(צובראכענע קנאכען)
מיט רענטגען-דורכלייכטונג אויפ'ן ארט
לעמשניצע-פרייזען
Dr. **J. Lubicz**
Południowa 9, tel. 183-17.

בעקאנטמאכונג.
דער יודישער **קאנדיטאר-צעך**
פילסודסקיעגא 69
מאכט בעקאנט, אז היינט מיטוואך, ד. 6 פעברואר 1935 4 א זייגער נאכמ. צום ערשטען טערמין און 7 אוונט צום צווייטען טערמין, גילטיג ביי יעדער צאהל מיטגלידער קומט פאר
די יעהרליכע
גענעראל-פערזאמלונג
מיט פאלגענדער טאג-ארדנונג: 1) ערעפנונג; 2) טעטיגקייט און קאסע-בעריכט; 3) וואהלען פון א סטארשע, 3 פאדסטארשעס, א פערוואלטונג און רעוויזיאנס-קאמיסיע; 4) בעשטעטיגען דעם בודזשעט פאר'ן יאהר 1935; 5) פרייע פארשלאגען.
6079 די פערוואלטונג.

Dr. Grzegorz **Rozenberg**
ספעצ. ארצט פאר מאגען, קישקע, לעבער, שטאף-ווערקסעל און אינערליכע קראנקהייטען
גדאנסקא 44, טעל. 224-44
נעמט אן פון 11³⁰-12³⁰ און 5-7 נ"מ
זונטאג פון 11³⁰-12³⁰ בייטאג.

פאר **גאלד,**
ביזשוטעריע
און לאמבארד-קוויטעס
צאהלט די העכסטע פרייזען
איזידאר פיאלקא
פיעטריקאווער 7.

מיר דריקען אויס אונזער גרויסען בייליד דער פאמיליע פוקס צום טויט פון אונפערגעסליכען
לאזאר פוקס
דוב קאצענעלסאן און פרוי.

דעם טיפסטען בייליד דריקען מיר אויס אונזער פריינד
לייבוש גאלדשטיין
צום פריהצייטיגען טויט פון זיין ברודער
שמעון נ"ע
המקום ינחם אותך בתוך שארי אבלי ציון וירושלים.
ברוך קלין און פאמיליע.

דעם טיפסטען בייליד דריקען מיר אויס אונזער פריינד און חבר **לייבוש גאלדשטיין**
צוליב'ן טויט פון זיין ברודער
נ"ע **שמעון**
המקום ינחם אותך בתוך שארי אבלי ציון וירושלים.
פערלאג „נייער פאלקסבלאט"

די 1-סטע און ביליגסטע קוועלע פון
רעשטען
אויף פאלטענס און אנציגער
פון די בעסטע ביליצער און טאמאשאווער סחורות, די מאדערנסטע מוסטערן, אין א גרויסען אויסוואהל, בעקומט מען נאר ביי
R. Szczęśliwy
לאדז, 5 באוואמיעסקא 5
טעל. 156-09
געדענקט. פראנט 2 שטאק.
געדענקט. פראנט 2 שטאק.
געדענקט, פראנט 2 שטאק.

א ווארנונג צו דייטשלאנד

נאָכצוקומען די פּראָפּאָזיציעס פון פראַנצויזיש-ענגלישער שלום-דעקלאַראַציע

לאָנדאָן, 5 (ספּ. טעל.)

געכטען אָוונד איז דאָ פאָרגעקומען דער יעהרליכער באַנקעט פון דער פּויליש-ענגלישער געזעלשאַפט. אין דעם באַנקעט האָבען זיך בעטייליגט לערך 200 פּערזאָן, דאַרונטער פיל אָנגעזעהענע פּערזענליכקייטען פון דער פּאָליטישער און ווירטשאַפטליכער ספערע אין לאָנדאָן. אַן עהרען־גאַסט פון דעם באַנקעט איז געווען סיר טשעמבערלען. נאָכדעם ווי דער פּוילישער אַמבאַסאַדאָר ראַטשינסקי האָט בעגריסט די פּערזאָנליכע, האָט טשעמבערלען גענומען דאָס וואָרט און געהאַלטען א פּאָליטישע רעדע.

טשעמבערלען האָט פעסטגעשטעלט, אַז איצט קערט מען זיך צוריק אום צו לאָקאַרנאָ. היטלער האָט צוגעזאָגט ערענסט צו בעטראַכטען די פאָרשלאָגען, וואָס זענען אַרויסגערוקט געוואָרען אין דער בעכטיגער פראַנצויזיש - ענגלישער דעקלאַראַציע.

רעדענדיג וועגען פּוילענס ראָל אין דער דאָזיגער היסטאָרישער מיסיע, האָט טשעמבערלען ערקלערט, אַז פּוילען איז א גרויסמאַכט, זי האָט דעריבער גרויסע אויפגאַבען צו ערפילען. פּוילען מוז מיטווירקען צו דער רעאַליזירונג פון די פרידענס־שריט, וואָס זענען איצט אונטערגענומען געוואָרען אין לאָנדאָן.

וואָס עס איז שייך דייטשלאַנד, האָט טשעמבערלען אונטערגעשטראָכען, אַז די פראַנצויזיש־ענגלישע פּראָפּאָזיציעס בעדייטען בשום אופן ניט, אַז דייטשלאַנד ווערט אַרומגערינגעלט. די פאָרשלאָגען האָבען נאָר דעם איינציגען ציל — דעם שלום. אַן עווענטועלער אָפּזאָג פון דייטשלאַנד וואָלט געצוואונגען גרויסבריטאַניען און פראַנקרייך צו־ציהען די געהעריגע קאָנסעקווענצען פאַר וועלכע דייטשלאַנד אַליין וואָלט געטראָגען די אחריות.

מ'ריכט זיך אויף א בלוטיגען שניט אין פּאַריז

אינ'ם יאָהרטאָג פון די פאַר-א-יאָהריגע געשעהענישען

פּאַריז, 5 (ספּ. טעל.)

דער מיניסטערן-ראַט האָט היינט בעניים דעם מערבאַט איינצואָרדנען עפענטליכע מאַניפעסטאַציעס אינם טאָג פון 6 פעברואַר, ווען עס פאַלט אויס דער יאָהרטאָג פון די פאַר א יאָהריגע טראַגישע געשעהענישען. אין פערבינדונג דערמיט זענען אויך ארויסגעגעבן געוואָרען א רייהע פּאָליציי־אישע פעראָרדנונגען.

די סאָציאַליסטען און קאָמוניסטען האָבען געבעטן זייערע אָנהענגער צו זיין קאַמפּס גרייט, בכדי אָפּצושלאָגען די עווענטועלע פּראָוואָקאַציעס מצד די פאַשיסטישע אָרגאַניזאַציעס.

סטודענטען אַטאַקירען די „רויטע העמדלעך" פון מעקסיקע

בוענאָס-איירעס, 5 (ספּ. טעל.)

פון מעקסיקע איז מען מודיע, אַז די קאַטוילישע סטודענטען אין א צאָהל פון העכער 5000 מאַן האָבען אַטאַקירט די געביידע פון דער אָרגאַניזאַציע, וועלכע איז בעקאַנט אונטערן נאָמען „די רויטע העמדלעך". די מיטגלידער פון דער אַטאַקירטער אָרגאַניזאַציע האָבען געשטעלט א העפטיגען ווידערשטאַנד. דאָס געשלעג האָט געדויערט אריבער 2 שעה. עס זענען דאָ צענדליגער שווער פערוואונדעטע. פּאָליציי האָט אַרעסטירט די פיהרער פון די סטודענטען.

די סאָוויעטישע פּרעסע

וועגען דער ענגליש-פראַנצויזישער פערשטענדיגונג

מאָסקווא, 5 (ספּ. טעל.)

אַרומרעדענדיג די ענגליש-פראַנצויזישע פערשטענדיגונג שרייבט די „איזוועסטיאַ": „ווען פלאַנדען און לאַוואַל זענען געפאָהרען קיין לאָנדאָן האָט דער פּאָליטיק געמוזט בעמען אין אַכט צוויי פאַקטען: די אומצוויפעלהאַפטע גרויסע בעדייטונג, וואָס עס האָט פאַר פראַנקרייך די אונטערשטיצונג פון דער ענגלישער אימפּעריע געגען אַן אָנפאַל מצד דייטשלאַנד און, צווייטענס, צי ענגלאַנד איז געצוויגט אונטערצושטיצען פראַנקרייך אים'ם פאַל פון אַן אָנפאַל מצד דייטשלאַנד אויף דער פראַנצויזישער טעריטאָריע. די צייטונג דערמאָנט פראַנקרייכס פערפליכטונגען אין דער פראַגע פון מזרח־פאַקט, וואָס פליסט אַרויס פון לאַוואַלס און ליטווינאָוו'ס ערקלערונגען דעם 5. דעצעמבער 1934 אין לאַוואַלס פערפליכטונג אין דער פראַגע אין בעצוג צו די באַלקאַנישע מלוכות צו דער קליינער אַנטאַנט.

דער דאָזיגער אַמאָן אין אויסטע צו גאַראַנטירען דעם שלום אין איראָפּא, בעזונדערס אויפ'ן וועג פון שליסען אָפּמאַכען צווישען אַלע פּראָאינטערעסירטע מלוכות.

שלאַקס-רעגענס, שניי-לאַווינעס

מענשליכע קרבנות אין די עסטרייכישע אַלפּען

פּאַריז, 5 (ספּ. טעל.)

אין דער געגענד פון בעלפאָרט זענען צוליב די גאָס רעגענס און צוליב'ן שמעלצען פון שניי די טייכען ארויס פון די ברעגעס און פערגאָסען די גאַנצע סביבה.

ווין 5 ספּ. טעל.)

א גרויסע שניי לאַווינע האָט פערניכטעט קאַסטראַס אין זאַלצבורג און דאָס פּאָלוואַרק פּעלדען אין טאָל עטצאַהל (טיראָל) 60 נאַרטען פּאַהרער, וועלכע זענען פון דער שניי לאַווינע געוואָרען פערשאָטען אין א דאָרפישער כאַטע זענען קוים אָפּגעראַטעוועט געוואָרען.

ווין, 5 (ספּ. טעל.)

אין די עסטרייכישע אַלפּען זענען די טעג געוואָרען 6 טויטע פאַלען פון שניי לאַווינעס. גאַנצע הייזער מיט זייערע איינוואוינער זענען פערשאָטען געוואָרען. באַהן ליניעס און בריקען זענען צושטערט. די שאָדענס זענען קאָלאָסאַלע.

סיר סימאָן זאָל פאָהרען קיין בערלין

לאָנדאָן, 5 (ספּ. טעל.)

„דיילי עקספּרעס" בעהויפּטעט, אַז סיר סימאָן וועט פּערזענליך פאָהרען קיין בערלין, בכדי דורכצופיהרען געשפּרעכען אויף דער טעמא פון די לאָנדאָנער פאָרשלאָגען.

דייטשע אָפיצירען-גרופּע געקומען קיין וואַרשע

וואַרשע, 5 (טעלעפאָניש פון אונזער קאָרעספּאָנדענט). קיין וואַרשע זענען היינט אָנגעקומען פון בערלין א גרופּע פון דייטשע אָפיצירען, וועלכע זענען איינגעלאַדען געוואָרען צו בעזוכען די קאַוואַלעריע-שולע אין גרודזשאָנדז.

אין דער שפּיץ פון דער אָפיצירען גרופּע שטעהט גענעראַל דאַלוויג א. א די דייטשע אָפיצירען האָט אויפ'ן וואָגזאַל בעגעגענט מאַיאָר אָקסענטאָוויטש פון הויפּט שטאַב.

די קאָנסטיטוציע פאַר אינדיען

לאָנדאָן, 5 (ספּ. טעל.)

מאָרגען וועט אין פּאַרלאַמענט זיך אָנהויבען די צווייטע לעזונג פון פּראָיעקט פון דער קאָנסטיטוציע פאַר אינדיען.

דורך דער אונטערשטער פּאַלאַטע זאָל די קאָנסטיטוציע אָנגענומען ווערען נאָך פאַר די זומער פעריען פון פּאַרלאַמענט.

אונטערערדישער פליה-פּלאַץ אין דייטשלאַנד

ווערט איצט געבויט

בערלין, 5 (ספּעציעל) דער בערלינער קאָרעספּאָנדענט פון „ליבערטע" מעלדעט, אַז דייטשלאַנד בויט איצט א גרויסען אונטערערדישען פליה־פּלאַץ אין העססענטאַל, נישט ווייט פון דער באַהן־ליניע שטוטגאַרט — נאָרימבערג. ביי די אַרבייטען זענען בעשעפטיגט 1500 אַרביטער.

אויפרייס אין א געהיימען אַרסענאַל

רוים, 5 (ספּעציעל)

אין דער נאָהענט פון דער פּאָרט-שטאָט קאַטאַניע, איז געשעהן אַן'אויפרייס אין א געהיימען אַרסענאַל. דריי פּערזאָן זענען דער'הרג'עט געוואָרען, 6 פּערזאָן זענען שווער פערוואונדעט.

פּאַלעסטינע-קאָנפערענץ אין וואַשינגטאָן

(ספּעציעלע קאָרעספּאָנדענץ)

די פּאַלעסטינע־קאָנפערענץ, וואָס איז דאָ פאָרגעקומען, איז געווען גאָרנישט ענליך צו געוועהנליכע ציוניסטישע צוזאַמענקונפטען. זי איז געווען פיל מעהר. זי האָט געהאַט א כאַראַקטער פון אַן'אויסערגעוועהנליכען אַלגעמיינעם פאָלקס־אינטערעס צו דער מערקווירדיגער ראָלע, וואָס פּאַלעסטינע שפּילט איצט אין דער יודישער לאַגע אויף דער גאַנצער וועלט, און דערצו האָט די קאָנפערענץ פאָרגעשטעלט אַן'אומגעוועהנליכע דעמאָנסטראַציע פון סימפּאַטיע פון אַמעריקאַנער קריסטען פאַר א יודישער פּאַלעסטינע. די ציוניסטען, וועלכע האָבען די קאָנפערענץ צוגעגרייט, האָבען אַליין נישט געוואוסט וואָס עס וועט זיין.

מיטאַרבייטערשאַפט פון אַמעריקאַנער רעגירונגס־פערשטעהער, נישט קיין יודען, פאַרן ערפאָלג פון די יודישע אונטערנעמונגען אין פּאַלעסטינע איז נישט קיין נייעס; מ'האָט געהערט דערפון אין פערשידענע ציטען; איצט, אָבער, איז געווען א זאָנדערבאַרע דעמאָנסטראַציע. נאָר פריהער ווערט בעקאַנט מיטן צוזאַמענשטעל פון קאָנפערענץ. ס'האָט געהאַט א בעזונדערן אינטערעס.

העכער פופצען הונדערט פאַרשטעהער פון יודישע געמיינדעס און פון איינצעלנע אָרגאַניזאַציעס זענען געקומען אין דער אַמעריקאַנער הויפּט־שטאָט, און ס'איז וויכטיג דערביי צו גערענקען, אַז הונדערט און איין.פערציג שטעט האָבען געהאַט שלוחים. דער קאָנפערענץ־סעקרעטאַר מאָריס מאַרגאָלים האָט דעריף אָנגעוויזען, אַז אין אַזאַ צאָהל יודישע ישובים איבערן לאַנד איז פריהער דיסקוטירט געוואָרען פּאַלעסטינע, און אַז אַזאַ דעמאָנסטראַציע האָט דער ציוניזם אין אַמעריקאַ ביז איצט נישט געהאַט.

עס איז אָבער נישט געווען בלויז ציוניסטישער פּאַרטיי־קאָליר אויף דער קאָנפערענץ. מ'האָט עס געקענט אורטיילען אויף טריט און שריט צווישען די פערשידענע אָנגעפאָהרענע גרופּעס יודען אין וואַשינגטאָן, פּונקט אַזוי ווי דורך דעם אָפּרוף, וואָס געוויסע רעדעס און קאָנפערענץ־מאָמענטען האָבען בעקומען. א פּאָפּולערע בעמערקונג איז געווען: „נישטאָ מעהר קיין ציוניסטען און נישט־ציוניסטען; פאַרהאַן איין גרויסער יודישער אינטערעס צו פּאַלעסטינע".

א בעזונדערע בילדליכקייט פונם צוזאַמענשטעל פון דער קאָנפערענץ איז געווען דורך די דעלעגאַציעס פון דער אַמעריקע דזשואיש קאָמיטע פון יודישען קאָנגרעס און פון דער אָרגאַניזאַציע בני־ברית. זינט די לעצטע פאַר וואָכען, א דאַנק מחלוקת אין יודישען קהלה־לעבען, האָט געקענט זיין אַן'איינדרוק, אַז די דריי קערפּערשאַפטען וועלען שוין פאַר א לאַנגער צייט זיך נישט בעגעגנען. דר. סטיפען ס. וויז און דר. סירוס אַדלער אויף איין פּלאַטפאָרמע? זיי זענען אָבער געקומען.

א חוץ דער קאָנפערענץ אין וואַשינגטאָן איז געווען א פּראָקלאַמירטער פּאַלעסטינע־טאָג איבערן גאַנצען לאַנד. דאָס איז אַן'אויפטו פונם פּרעזידענט פון דער ציוניסטישער אָרגאַניזאַציע אין אַמעריקע, מאָריס ראָטענבערג. ער האָט עס דערפירט צו אַן'ערפאָלג. די דירעקטע פאַרשטעהער פון דער ציוניסטישער אָרגאַניזאַציע האָבען דערמיט זיך געגרויסט. מיט א צוויי יאָהר צוריק האָט אויסגעקוקט, אַז די אַמעריקאַנער ציוניסטישע אָרגאַניזאַציע פאַלט זיך פונאַנדער. עס אַז געווען פּאָליטיק צווישען די

פיהרער און גלייכגילטיגקייט ביי די מיטגלידער. איצט האָט די גאַנצע פּאַלעסטינע־בעוועגונג געקריגען א נייעם אימפּעט, און די אָרגאַניזאַציע וואַקסט און וואַקסט.

צוליב דעם פּאַלעסטינע־טאָג איבערן גאַנצען לאַנד זענען ארויסגעקומען מיט בעגריסונגען צו די אַמעריקאַנער יודען פינף גאָווערנערס, נישט קיין יודען־פון אינדיאַנאַ, מערילאַנד, מאַסאַשוזעטס, ניו דזשוירזי און ווירזשיניאַ — און גאָווערנער לעהמאַן פון ניו־יאָרק.

פיר מיטגלידער פון פּרעזידענט רוזוועלט'ס קאַבינעט — דער קריגס־סעקרעטאַר, האַנדעלס־סעקרעטאַר, אינלענדישער מיניסטער און סעקרעטאַר אָוו סטעיט — זענען אויך ארויסגעקומען מיט בעגריסונגען צו די יודען, פול מיט ליבע פאַר די פּאַלעסטינער אונטערנעמונגען.

ס'האָבען זיך אויך אָפּגערופען 19 סענאַטאָרען און 43 קאָנגרעס־לייט. די סענאַטאָרען און קאָנגרעס־לייט זענען פון די ניו־ענגלאַנד שטאַטען, קאָנעטיקוט און מעין, וויסקאָנסין, אָהייאָ, קענזאַס, איאָוואַ און אילינאָי, קאַליפאָרניע, יוטאַ און קאָלאָראַדאָ, די דאַקאָטאַס, קענטאַקי, שאָוד איילאַנד, פּענסילוואַניע און וועסט ווירדזשיניאַ — אַמעריקאַנער נישט־יודישע פּאָליטיקער פון אַלע טיילען פון לאַנד האָבען אַזוי ווי געשטריטען צווישען זיך ארויסצוקומען מיט וואָס מעהר פריינדליכע אויסדרוקען פאַר יודישע האָפנונגען אויף פּאַלעסטינע און פאַר די שטרעבונגען פון יודישען פאָלק אין אַלגעמיין. מאַנכע פון די סענאַטאָרען און קאָנגרעס־לייט זענען געווען געסט די רעדע פונם אינלענדישען מיניסטער איקעס איז געווען פון א בעזונדער אינטעליגענץ, קענטניש פון דער יודישער לאַגע און פון א ספּעציעלער בעדייטונג, ווייל עס איז געווען אָנגענומען, אַז ער רעדט אין פּרעזידענט רוזוועלט'ס נאָמען און פאַר דער גאַנצער רוזוועלט־אַדמיניסטראַציע.

פאַר א וויכטיגען פּונקט אין זיין רעדע האָבען אַלע אָנוועזענדע אָנגענומען זיין טרייסט צו די אַמעריקאַנער יודען, אַז עס דאַרף דאָ נישט זיין קיין מורא פאַר אַנטיסעמיטיזם. אין אַזאַ זינען האָט אויך גערעדט סענאַטאָר לואיס פון אילינאָי ביי דעם קאָנפערענץ־באַנקעט. אַמעריקאַנער יודען דאַרפען זיך נישט ענטשולדיגען פאַר ווענען, ווען זיי טרעטען ארויס פאַר יודישע אינטערעסען, האָט ער געזאָגט. די רעדע פון א נישט־יודען, וואָס האָט ארויסגערופען די ריהרענדסטע אָוואַציע, איז געהאַלטען געוואָרען פון טשאַרלס עדוואַרד ראַסעל, וועלכער איז אַמאָל געווען בערימט אַלס אַקטיווער פיהרער פון דער סאָציאַליסטישער פּאַרטיי אין אַמעריקע. ער איז פיזיש א צוזאַמענגעבראָכענער מענש. ער איז געשטאַנען אויף דער פּלאַטפאָרמע אָנגעשפּאַרט אָן א שטעקען. ער האָט אויסגערופען:

„ווי א נישט־יוד פיהל איך ווי איך וואָלט געווען פּערזענליך שולדיג אין די אינקוויזיציעס און נגישות אויף יודען דור נאָך דור!"

צוויי זיצונגען, וואָס זענען געווען אָפּגעגעבען צו רעדעס, וועלען בלייבען אינם זכרון פון אַלעמען, וואָס האָבען זיי בייגעוואוינט. איין זיצונג איז געפיהרט געוואָרען פון לואיס ליפּסקי; די צווייטע פון מאָריס ראָטענבערג. ביי דער ראָטענבערג - זיצונג זענען געווען די הויפּט־רעדנער דר. סטיפען ס. וויז און דער בעריהמטער דיכטער שלום אַש. א פּאָר שטעלעס פון זייערע רעדעס וועלען געבען די לעזער א בעגריף פון די געדאַנקען, וואָס זיי האָבען אויסגעדריקט.

שלום אַש האָט געזאָגט:

„פּאַלעסטינע איז נישט מעהר יודישע בענקשאַפט, נאָר ברויט פאַר יודען".

און נאָך אַן'אויסרוף פון שלום אַש:

„יעדער יוד, וועלכער פאָהרט איצט זיך בעזעצען אין ארץ־ישראל, זאָל נעמען מיט זיך דעם טייל „קידוש השם", וואָס האָט איהם געהאַלטען פאַר א יודען אונטער אַלע נגישות!"

אַן'אויסדרוק זיינער איז געוואָרען פּאָפּולער ביי אַלע אָנטיילנעמער אין דער קאָנפערענץ:

„צער־ציוניסטען און נחת־ציוניסטען".

מיט „צער־ציוניסטען" האָט ער אָנגערופען די, וועלכע פערנעמען זיך מיט פּאַלעסטינע טעטיגקייטען צוליב די טראַגעדיעס אינ'ם יודישען לעבען אויף דער גאַנצער וועלט, און אַלס „נחת־ציוניסטען" האָט ער בעצייכענט די חלוצים, וועלכע בויען פּאַלעסטינע אויס ליבע צום לאַנד און אויס ליבע צו זייער פאָלק. ער האָט דערביי אויסגערופען:

„שוין צייט, אַז מיר זאָלען אויפהערען בויען ארץ־ישראל מיט צער; לאָמיר זי בויען מיט נחת!"

די העכער צוויי טויזענד מענשען, וועלכע זענען געווען ביי דער באַנקעט־זיצונג, ביי וועלכער ער האָט גערעדט, האָבען איהם געמאַכט אָוואַציע נאָך אָוואַציע.

א שטעלע פון דער רעדע פון דר. סטיפען ס. וויז:

„אין די לעצטע דרייסיג־פערציג יאָהר האָבען מיר שוין געהאַט א גאַנצע ליסטע נעמען פון טעריטאָריעס אין אונזער יודישען בעוואוסטען בעוואוסטזיין; געווען אַרגענטינע, דער אינזעל ציפּערן, אויך קאָרפו. זיי האָבען נישט געהאַט קיין ממשות; זיי זענען פערשוואונדען. זיי האָבען געזאָלט קאָנקורירען מיט ארץ־ישראל און נישט געקענט. פּאַלעסטינע טורעמט איבער אַלע פּראָיעקטען, אַלע בעוועגונגען".

דער עולם האָט אָפּגעענטפערט מיט אַן'אויסערגעוועהנליכער דעמאָנסטראַציע פאַר איהם.

דיזעלבע זיצונג האָט געמאַכט דעמאָנסטראַציעס דער פּאַלעסטינער אַרבייטער־בעוועגונג, ווען זי איז געשילדערט געוואָרען פונ'ם שריפטשטעלער מאָריס סעמועל און פונ'ם אָנפיהרער פון געווערקשאַפטען, קאַמפּעין, א. העמלין.

ביי דער זיצונג מיט לואי ליפּסקי אַלס אָנפיהרער האָט גערעדט דר. סירוס אַדלער פון דער אַמעריקען דזשואיש קאָמיטע. ער האָט דערצעהלט א פאַקט פון זיינע יונגע יאָהרען, פון עטליכע־און־פערציג יאָהר צוריק, ווי ער האָט אונטערהאַנדעלט מיט א פאַרשטעהער פון דער טערקישער רעגירונג וועגען יודישער קאָלאָניזאַציע אין פּאַלעסטינע, און דערמיט אויסגעבראַכט, אַז עס איז נישטאָ דער יוד מיט אידעאַלען פאַר דער יודישער עקזיסטענץ, וואָס האָט נישט עפּעס צו טון איין מאָל אין זיין לעבען מיט פּלענער פאַר א בענייטער ארץ־ישראל.

פראַנצויזיש-ענגלישער לופט-אָפּמאַך

וועט צווינגען דייטשלאַנד צו א קלאָרער פּאָליטיק

דער אויסגאַנג פון די אונטערהאַנדלונגען אין לאָנדאָן צווישען די פראַנצויזישע מיניסטאָרען און ענגלישע מלוכה מענער איז איבערשטיגען די ערוואַרטונגען אפילו פון די גרעסטע אָפּטימיסטען. דער דאָזיגער אויסגאַנג וועט זיין אַ ווענדע פונקט אין דער אייראָפּעאישער פּאָליטיק און וועט ענדליך אין ענטשיידען צווינגען דאָס דריטע רייך אָפּצודעקען איהר אמת'ן פּרצוף. דורך די זונטאָגדיגע אונטערהאַנדלונגען אין לאָנדאָן איז געלונגען צו געפינען אַ'אויסגאַנגס פונקט פון די קומענדיגע דיפּלאָמאַטישע פערהאַנדלונג אין אייראָפּא. עס איז פּאַקטיש געלונגען צו געפינען אַ'אויסגלייך צווישען די שטרעבונגען פון מאַקדאָנאַלדס רעגירונג און דער רעאַל פּאָליטישער איינשטעלונג פון פלאַנדענס קאַבינעט. פון איין זייט איז דייטשלאַנד לויט דעם וואונש פון ענגלאַנד, געגעבען געוואָרען נאָך אַמאָל אַ גרויסער שאַנס, און פון דער אַנדער זייט זענען אין אַ גרויסער מאָס בעפרידיגט געוואָרען די פראַנצויזישע פאָדערונגען וועגען זיכערקייט. ענגלאַנד האָט אויך דערמיט בעוויזען, אַז זי האָט בעשלאָסען צו מאַכען אַ ווייטערדיגען שריט צו דער ליקווידאַציע פון איהר איזאָלירטער לאַגע אין אייראָפּא.

דער הסכם אין לאָנדאָן, איז ווי בעוואוסט געשלאָסען געוואָרען אויף פאָלגענדע בעדינגונגען: פראַנקרייך נעהמט אָן דעם ענגלישען פאָרשלאַג לויט וועלכען עס ווערט אַנולירט די מיליטערישע קלויזולען פון ווערסיילער טראַקטאַט, אַזוי אַרום ווערען טעאָרעטיש אַנערקענט די בעוואָפנונגען, וועלכע דייטשלאַנד האָט שוין סיי ווי פאַקטיש דורכגעפיהרט. אנשטאָט די מיליטערישע קלויזולען ווערט געשלאָסען אַן'אַלגעמיינע בעוואָפנונגס-קאָנווענץ אין וועלכער דייטשלאַנד איז בעטייליגט אַלס גלייכבערעכטיגטער מיטגליד. פריהער דאַרפען אָבער נאָך אונטערגעשריבען ווערען דער דונאַי-פּאַקט, וואָס גאַראַנטירט די עסטרייכישע אונאָפּהענגיגקייט און דער מזרח פּאַקט, וואָס גאַראַנטירט די גרעניצען אין מזרח אייראָפּא. דייטשלאַנד טרעט צוריק אַריין אין דער פעלקער ליגע און בעטייליגט זיך אין פערענדיגען די אַרבייטען פון דער ענט-וואָפנונגס קאָנפערענץ.

דאָס איז דער געמיינזאַמער פּלאַן, וואָס איז דורך די ענגלישע און פראַנצויזישע מלוכה מענער אויסגעאַרביים געוואָרען. עס ווערען דאָ געמאַכט גרויסע קאָנצעסיעס פאַר דייטשלאַנד, וועלכע ווערט גלייכבערעכטיגט מיט די איבריגע אייראָפּעאישע מלוכות אין דער פראַגע פון בעוואָפנונגען. דער דאָזיגער פּראָיעקט וואָלט אָבער פאַר די פראַנצויזישע מיניסטאָרען נעווען נישט אָננעהמבאַר ווען זיי וואָלטען נישט בעקומען פון ענגלאַנד אַ געוויסע געגען בעלויהנונג אויפן געביט פון פאַר זיכערונגען.

אַרויסגעהענדיג פון שטאַנדפונקט, אַז אין דער קומענדיגער מלחמה וועט דער לופט-פלאָט שפּילען אַ ענטשיידענדע ראָלע, אַז עס איז גאַנץ-מעגליך, אַז די הויפּט-שטאָט זאָל איבערראַשט ווערען פון פיינדליכען לופט-פלאָט, נאָך איידער זי וועט זיך אַריענטירען אין דער געשאַפענער לאַגע און דאָס קען אויך זיין מאַסגעבענד פאַר'ן אויסגאַנג פון דער מלחמה, איז דעם פראַנצויזישען פּרעמיער געלונגען צו איבערצייגען מאַקדאָנאַלד'ן און סיימאָנ'ען, אַז די ביז איצט עקזיסטירענדע זיכער-הייטס-גאַראַנטיען זענען נישט גענוג און עס איז נויטיג אַ דערגענצונגס-אָפּמאַך. און אַזוי איז אויס-געאַרביים געוואָרען אַ לופט-אָפּמאַך, אין וועלכען עס זאָלען זיך בעטייליגען, א חוץ ענגלאַנד און פראַנקרייך, נאָך דייטשלאַנד, איטאַליען און בעלגיען. אין פאַל ווען איינע פון די מלוכות, וואָס וועלען אונטערשרייבען דעם אָפּמאַך, ווערט אַטאַקירט דורך דער לופט, זענען אַלע אַנדערע מלוכות, וואָס בעטייליגען זיך אין אָפּמאַך מחויב זייער גאַנצען לופט-פלאָט צו שטעלען צו פערפיגונג געגען דער מלוכה, וואָס האָט דעם אַנגריף געמאַכט. די בעדייטונג פון אַזאַ לופט-אָפּמאַך, וואָס האָט ביז-איצט נישט קיין גלייכען אין דער געשיכטע פון דער דיפּלאָמאַטיע, איז אונגעהויער. דער דאָזיגער אָפּמאַך וועט געשלאָסען ווערען אפילו ווען דייטשלאַנד זאָל זיך אָפּזאָגען אין איהם צו בעטייליגען.

ווי עס זעהט אויס, איז די ענגלישע רעגירונג ערשט אונטער דעם דרוק פון די לעצטע געשעהענישען, געקומען צום בעשלוס זיך אַנצושליסן אין דעם פראַנצויזישען שטאַנדפונקט. אַ בעזונדערס גרויסען איינדרוק זאָל האָבען געמאַכט דער עקספּאָזע פון פראַנצויזישען אויסערן-מיניסטער וועגען די שטייגער בעוואָפנונגען. לאַוואַל האָט אָנגעוויזען, אַז פראַנקרייך געפינט זיך שוין איצט אין דער לאַגע, דאָס זי מוז העכערען דעם מיליטער-דינסט אויף צוויי יאָהר, און דעריבער אויב זי זאָל אָננעהמען דעם ענגלישען פאָרשלאַג צו אַנולירען דעם 5-טען טייל פון ווערסיילער טראַקטאַט, מוז זי בעקומען די ווייטגעהענדסטע זיכערהייטס-גאַראַנטיען.

דער פאַקט, וואָס דער ענגלישער קאַבינעט איז צוזאַמענגערופען געוואָרען אויף שבת אין אָוונד האָט שוין בעוויזען, אַז די רעגירונג איז געשטעלט געוואָרען פאַר זעהר וויכטיגע ענטשיידונגען. אין משך פון די 5 לעצטע יאָהר איז עס דאָס ערשטע מאָל ווען אַ קאַבינעט-זיצונג ווערט צונויפגערופען אויף „וויקענד“, מען האָט עס טאַקע אין די לאָנדאָנער קרייזען בעטראַכט ווי אַ מין רעוואָלוציע. און דער דאָזיגער אונגעוועהנליכער פאַקט האָט שוין בעוויזען, אַז ס'וועלען אָנגענומען ווערען וויכטיגע ענטשיידונגען. ענגלאַנד האָט אייגענטליך אין דעם פאַל נאָר געצויגען די קאָנסעקווענצען פון דעם בעקאַנטען באַלדווינס וואָרט, אַז ענגלאַנדס גרעניצען ליגען היינט ביים רהיין, און עס איז דערגענצט געוואָרען דער וויכטיגסטער פונקט, וואָס האָט אין אַלע ביז-איצטיגע אָפּמאַכען בעפעהלט, נעמליך דער פונקט וועגען דעם לופט-אַנגריף.

פאַר אַנ'צוועקטועלען אָנפאַלער איז די דאָזיגע שרעקליכסטע פאָרם פון קריגס-פיהרונג געווען זעהר פערלאָקענד. איצט נאָכן שליסען פון לופט-אָפּמאַך, איז זעהר צווייפעלהאַפט, צי וועלכע עס איז מלוכה וועט ריזיקירען אַ לופט אַנגריף אין בעוואוסטזיין, אַז דערמיט רופט זי אַרויס אויף איהרע גרעניצען אַ פעראייניגטען געגען אָנגריף פון די גרעסטע אייראָפּעאישע לופט פלאָטען.

ווי מען שמועסט וועט דייטשלאַנד פייערליך אויפגעפאָדערט ווערען זיך אָנצושליסען אין דעם לופט אָפּמאַך. די מאַכט האָבער פון דריטען רייך וועלען זיך איצט מוזען ענטשיידען, די צייט פון שעהנע, אָבער זעהר ביליגע פרידענס ווערט, האָט זיך געענדיגט.

פויליש-פראַנצויזישע בעציהונגען

אין ליכט פון א פּאָלעמיק, צווישען צוויי זשורנאַליסטען

צווישען דעם „זשורנאַל דע דעבאַ“ און דעם בערלינער קאָרעספּאָנדענט פון דער „גאַזעטאַ פּאָלסקאַ“ סמאָגאָרזשעווסקי, וועלכער האָט ווי בעקאַנט געהאַט די טעג אַנ'אינטערוויאו מיט היטלערן, איז אויסגעבראָכען אַנ'אינטערעסאַנטע פּאָלעמיק. אין וועלכער עס שפּיגלען זיך אָפּ די איצטיגע פויליש-פראַנצויזישע בעציהונגען. דער אויסערן-פּאָליטיקער פון דער פראַנצויזישער ציי-טונג פּיער בערניי האָט פערעפענטליכט אַנ'אַרטיקעל אין וועלכען ער האָט שאַרף קריטיקירט סמאָגאָרזשעווסקין צוליב זיין בעציהונג צום „רייכספיהרער“ אין דעם אופן ווי ער האָט פול מיט חניפה געלויבט היטלערן און זיין בוך „מיין קאַמף“. דערויף האָט סמאָגאָרזשעווסקי צוגעשיקט אַ לאַנגען בריף אין דער פראַנצויזישער ציי טונג אויף וועלכען בערניי האָט ווידער געענטפערט מיט אַנ'אַרטיקעל.

סמאָגאָרזשעווסקי שרייבט אין זיין בריף, אַז פּוילען אונטערהאַלט איצט פריינדליכע בעציהונגען צום דריטען רייך, ווייל דער דייטשער נאַציאָנאַליזם מיט דער ראַסיסטישע בעפאַרבונג, שיינט פאַר איהר צו זיין ווייניגער געפעהרליך, אַלס דער אימפּעריאַליזם אין גייסט פון אַלטען פּרייסען. געגען דער ראַסיסטישער תורה איז פּוילען גוט געשיצט, ווייל אין קיין איינע פון די פּוילישע גרעניץ-פּראָווינצען בעטרעפט נישט די צאָהל דייטשען איבער 10 פּראָצענט. להיפוך אין דייטשען אָבערשלעזיען געפינט זיך אָבער אַ פּוילישע מעהרהייט. לויט סמאָגאָרזשעווסקיס מיינונג איז עס דעריבער גיכער אין די אינטערעסען פון היטלער-דייטשלאַנד צו מאַכען אַ שווינג מכח אַ רעוויזיע פון די גרעניצען.

אין צווייטען טייל פון זיין בריף בעשעפטיגט זיך דער קאָרעספּאָנדענט פון דער „גאַזעטאַ פּאָלסקאַ“ מיט די פויליש-פראַנצויזישע בעציהונגען. פראַנקרייך האָט, לויט סמאָגאָרזשעווסקין, קיינמאָל נישט אַנערקענט די עקזיסטענץ פון אַנ-אמת'דיג אונאָפּהענגיג פּוילען. זייט 1925 איז מען אין וואַרשא געווען אומצופרידען ווי אַזוי מען האָט זיך אין פראַנקרייך בעצויגען צום פויליש-פראַנצויזישען בונד. בכדי אויסצומיידען אַ ברוך האָט פּוילען עפענטליך געגעבען אַנ'אויסדרוק איהר אונצופרידענהייט. דאָס ווידער האָט די פראַנצויזישע דיפּלאָמאַטיע בעוואויגען צו דער-נעהנטערען זיך צו סאָוויעט-רוסלאַנד.

„דער בעדויערנסווערטער לואי באַרטו“, שרייבט סמאָגאָרזשעווסקי ווייטער, „איז געווען דער ערשטער פראַנצויזישער אויסערן-מיניסטער, וואָס איז בעקומען קיין וואַרשא. און וואָס צו מאַכען? צוריקשטעלען אַ פערטרויענספולע צוזאַמענאַרבייט צווישען ביידע מלוכות? געוויס איז ער געווען זעהר ליבענסווירדיג, אָבער פּאָליטיש האָט ער פון אונז פערלאַנגט אַ מערקווירדיגע פערבינדונג, וואָס איז ענטשטאַנען אין פרוכטבאַרער פאַנטאַזיע פון הער ליטווינאָוו. ווען מיר וואָלטען עס אָנגענומען וואָלט דער פראַנצויזיש-פּוילישער בונד אויפגעהערט צו עקזיסטירען, ווייל די פּוילישע פּאָליטיק וואָלט דאַן, ווענינגסטענס אין איהרע גרויסע ליניען אריינגעבלאָזען געוואָרען פון מאָסקווע אויס קיין פראַנקרייך“.

אויף דעם גרויסען לאַנגען בריף פון סמאָגאָרזשעווסקין, וועלכער, זעהט אויס, האָט זיך געפיהלט שטאַרק געטראָפען פון אַנגריף אין דער פראַנצויזישער צייטונג, הגם אויך דער „ראַבאָטניק“ האָט איהם בשעתו שטאַרק אויסגעלאַכט פון דעם טאָן פון אינטערוויאו, האָט דער פראַנצויזישער זשורנאַליסט געענטפערט קורץ און שאַרף.

„פראַנקרייך האָט געקאָנט בעגעהן פעהלערן אָבער יעדענפאַלס האָט פראַנקרייך שטענדיג, אָהן שום הינטערגעדאַנקען געאַרבייט פאַר דער אונאָפּהענגיגקייט און גאַנצקייט פון פּוילען. ווען פּוילען גלויבט צוקענען זיכערן איהר עקזיסטענץ און פרייהייט דורך שטיצען די פּאָליטיק פון דריטען רייך, וועט אונז די צוקונפט בעווייזען, אַז געוויסע פעהלערן קענען זיין פאַטאַל. צום גליק זענען פערהאַן אַ סך פּאָלאַקען, וואָס בעזיצען מעהר דאָס געפיהל צו אונטערשיידען אין זכרון אַלס די פּערזאָנען, וואָס ווענדען זיך אָפּ פון די אמת'ע פריינד פון זייער לאַנד, ברענגען אויסדריקען פון כבוד דעם „פיהרער“ און ברענגען ווייהרויך אויף זיין מזבח. עס זעהט אויס, אַז הער סמאָגאָרזשעווסקי געפינט זיך אויף דער זייט פון די לעצטע געגען די ערשטע. נאָך אַמאָל, ער איז פריי. אָבער אויך מיר זענען פריי צו זאָגען דעם אמת“.

אין סאָוויעט-רוסלאַנד ווערען איינגעפירט

געהיימע און דירעקטע וואַהלען

אויף דער פּלענאַר-זיצונג פון צענטראַל-קאָמיטעט פון דער קאָמוניסטישער פּאַרטיי איז מאָלאָטאָוו'ן צווישען אַנדערען איבערגעגעבען געוואָרען דער אויפטראַג, אַז אויף 7-טען אַלסאָוויעטישען ראַטען-צוזאַמענפאָהר זאָל ער אַריינטראָגען אַ פאָרשלאַג וועגען דער נויטווענדיגקייט פון געוויסע ענדערונגען פון דער סאָוויעטישער קאָנסטיטוציע, אין דער ריכטונג פון אַ ווייטערדיגער דעמאָקראַטיזאַציע פון וואַהל-סיסטעם. די רעפאָרם פון וואַהל-סיסטעם זאָל בעשטעהן אין ענדערען די אָפענע וואַהלען אין געהיימע און די אונדירעקטע אין דירעקטע, ווי אויך אין פערבעסערן די קאָנסטיטוציע אין זין פון די ניי-געשאַפענע בעדינגונגען, רעכענענדיג זיך מיט די דערגרייכונגען פון דער אינדוסטריאַליזאַציע, נצחון פון דעם „קאָלכאָז“ סיסטעם און פערפעסטיגונג פון סאָציאַליסטישען אייגענטום אַלס די יסודות פון דער סאָוויעטישער אָרדנונג“.

די דאָזיגע מעלדונג איז פערעפענטליכט געוואָרען אין דער גאַנצער סאָוויעטישער פּרעסע.

ווי עס איז דערפון צו זעהען האָט די סאָוויעט-רעגירונג בעשלאָסען צוריק איינצופיהרען אין רוסלאַנד דאָס געהיימע און דירעקטע וואַהל-סיסטעם און דעם דאָזיגען פאָרשלאַג האָט אריינגעטראָגען אויפ'ן 7 צוזאַמענפאָהר די רוסישע קאָמוניסטישע פּאַרטיי. ווען די באָלשעוויקעס זענען געקומען צו דער מאַכט האָבען זיי דאַן תיכף אָפּגעשאַפט די „אַלגעמיינע, געהיימע, דירעקטע און גלייכע וואַהלען“. לויט דער סאָוויעטישער קאָנסטיטוציע האָבען וואַהל-רעכט געהאַט נאָר אַרבייטער און פּויערים. עס האָבען אויך נישט עקזיסטירט קיין דירעקטע וואַהלען, עס איז געשאַפען געוואָרען אַ קאָמפּליצירט סיסטעם פון אונדירעקטע וואַהלען דורך דער פערמיטלונג פון אַ גאַנצער קייט לאָקאַלע וואַהל-שטופען. עס איז אויך אָבגעשאַפט געווען די געהיימקייט פון די וואַהלען און זיי זענען פאָרגעקומען עפענטליך.

איצט האָט זיך ווידער אָנגעהויבען אַ רעפאָרם פון דעם סאָוויעטישען וואַהל-סיסטעם. נאָך פאַר די לעצטע וואַהלען צו די סאָוויעטען אין אויסגעברייטערט געוואָרען דער קרייז וועהלער. עס האָבען בעקומען וואַהל-רעכט געוויסע קאַטעגאָריעס „לישענצעס“, איינציגע גרופען פערשיקטע פּויערן, וואָס האָבען אויף זייער פערשיקונגס-אָרט אַרויסגעוויזען חרטה אויף זייער קאַמף מיט דעם קאָלעקטיוויזאַציע סיסטעם און עס איז אויך צוריקגעגעבען געוואָרען דאָס וואַהל-רעכט געוויסע אַנדערע גרופען.

איצט זאָל געמאַכט ווערען אַ ווייטערדיגער שריט אין דער ריכטונג מיט'ן איינפיהרען געהיימע און דירעקטע וואַהלען.

מען מוז אָבער נעמען אין אַכט, אַז די פּראַקטישע בעדייטונג פון דער נייער זעהר ראַדיקאַלער רעפאָרם, איז נישט קיין גרויסע. לויט דער איצטיגער סאָוויעטישער קאָנסטיטוציע קומען פאָר וואַהלען יעדע צוויי יאָהר. די לעצטע וואַהלען זענען פאָרגעקומען ערשט מיט א קורצער צייט צוריק. הערט ערב דעם 7-טען אַלסאָוויעטישען ראַטען צוזאַמענפאָהר, וואָס קומט איצט פאָר, אַזוי אַז די נייע וואַהלען אויב די נייע רעפאָרם זאָל אפילו איינגעפיהרט ווערען, וועלען פאָרקומען ערשט אין אַ צוויי יאָהר אַרום. דאָס אין פאַל ווען די וואַהלען זאָלען פאָרקומען נאָרמאַל, ווייל די וואַהל-טערמינען זענען אין סאָוויעט רוסלאַנד נישט פעסטגעזעצטע.

די לעצטע וואַהלען למשל, זענען פאָרגע-קומען ערשט 4 יאָהר נאָך די פאָרלעצטע. עס איז דעריבער מעגליך, אַז די נאָהנטסטע וואַהלען וועלען פאָרקומען נישט ערשט אין 1936, נאָר נאָך שפּע-טער. דאַן דאַרף נאָך בעמערקט ווערען, אַז דער קרייז וועהלער, ווערט לויט דער נייער רעפאָרם נישט פערגרעסערט.

וויכטיג איז אָבער אין דעם פאַל נישט דער טערמין ווען די וואַהלען, לויט'ן נייעם וואַהל-סיסטעם וועלען פאָרקומען, נאָר דאָס, וואָס עס איז געוואָרפען געוואָרען די לאָזונג פון אַ נייעם קורס און אויך דאָס, וואָס דער צ. ק. פון דער רוסישער קאָמוניסטישער פּאַרטיי האָט אַנער-קענט פאַר נויטיג איצט צו מעלדען וועגען דער נייער ווענדונג. אין געוויסע קרייזען פערבינדט מען די דאָזיגע פאַקטען מיט די לעצטע פּאָלי-טישע געשעהענישען אין סאָוויעט-רוסלאַנד. די ערמאָרדונג פון קיראָוו'ן און די פּראָצעסען, וואָס זענען אין שייכות דערמיט איינגעאָרדענט געוואָרען, ווייזען אָן וועגען אַ נייער פּסיכאָלאָגישער אַטמאָ-ספערע, וואָס בעהערשט איצט די ברייטע פאָלקס-מאַסען אין רוסלאַנד. ווי אויך וועגען געוויסע מיינונגס-פערשידענהייטען, וואָס עקזיסטירען אין די רייהען פון דער סאָוויעטישער רעגירונגס-פּאַרטיי, דער פּאַרטיי, וועלכע מען האָט ביזאיצט געהאַלטען ווי געגאָסען פון איין מאַסע. עס איז דעריבער געשטעלט געוואָרען אויף דער סאָנ-אָרדנונג די פראַגע וועגען דער נויטווענדיגקייט צו מעלדען וועגען אַ נייעם קורס.

יודען אין דרום-אמעריקע

פון דר. מ. אדלער.

אין לאקאל פון דער לאדזשער יודישער געזעלשאפט פאר לאנדקענטשאפט, איז פארגעקומען א פארלעזונג פון יונגען געלעהרטען און פארשער ד״ר מ. אדלער אה״ש: „יודען אין דרום-אמעריקא“.

באגריסט, ווי דער בעקאנטער היסטאריקער ד״ר פ. פרידמאן שטעלט דער אויטאריטעט פאר דעם ד״ר אדלער און דערציילט וועגען דעם ציל פון זיין רייזע איבער פוילען, כדי צו גרינדען אן אנטראפאלאגיש-עטנאלאגישער אינסטיטוט, וועמעס אויפגאבע עס זאל זיין צו דערפארשען דעם גאנצען מצב פון יודענטום אין אלע זיינע שאטירונגען, בעגריסט ער, אין נאמען פון דער יודישער לאנדקענטשאפט געזעלשאפט די איניציאטיוו און ער גיט איבער דאס ווארט דעם פרעלעגענט.

— ווען די ווייסע זענען אין 1792 אנגעקומען קיין אמעריקע, — הויבט דער רעפערענט אן זיין גייסטרייכען רעפעראט — האבען זיי דארט אנגעטראפען אויך זעהר א רייכע קולטור, וועלכע איז געווען איינגעטיילט צווישען דער ארטיגער, אינדיאנישער בעפעלקערונג, וועלכע ווערען פון אנטראפאלאגען קוואליפיצירט צו דער געלבער, מאנגאלישער ראסע.

די ווייסע שפאניאלען, וועלכע בעזיגען דעם קאנטינענט, בריינגען שפעטער אהין שווארצהויטיגע שקלאפען פון אפריקע און פון דעם געמיש פון ווייסע, געלבע און שווארצהויטיגע, ענטשטעהט דאס שפעטער די טיפיש-אמעריקאנישע ראסע.

ווען עס זענען אנגעקומען די ווייסע קיין זיד-אמעריקע, דעריוף זענען פארהאנען געשיכטליכע דאטען און היסטארישע דאקומענטען, שון וועלכע עס לאזט זיך גענוי דאטירען דער ישוב פון די ווייסהויטיגע אין זיד-אמעריקע. דאגעגען אבער, ווען יודען זענען אנגעקומען קיין זיד-אמעריקע, האבען מיר נישט קיין גענויע דאטען, אבער, מען קען מיט דער גאנצער זיכערקייט זאגען, אז יודען האבען זייערע טריט געשטעלט אויפ'ן זיד-אמעריקאנישען באדען צוזאמען מיט די ערשטע ווייסע, וואס זענען דארט אהין אנגעקומען. עס איז אפילו פאראן א סברא, אז אויף קאלאמבוס שיפען האבען זיך געפונען יודען.

פערו, אלס הויפט-ארט פון זיד-אמעריקע, אין דער פראקאלאמביאנער צייט, ווערט גלייכצייטיג דער הויפט-צענטער פון דער שפאנישער-קאלאניאלער הערשאפט און אויך, דער הויפט-מקום פון יודישען ישוב.

אין די מיטעלע יאהרען פון 16-טען יאהרהונדערט געפינט מען שוין גאנץ דייטליכע שפורען פון יודען, וועלכע האבען זיך דארט בעזעצט און גענומען אנגאנץ לעבעדיגען אנטייל, גראד, ווי אומעטום וואו נאר יודען זענען געווען, אין דער עקאנאמיק פון לאנד.

אין זיד-אמעריקא האבען זיך, צום גרעסטען טייל בעזעצט יודען, אנטלאפענע פון דער שפאנישער און שפעטער פון דער פארטוגעזישער אינקוויזיציע. די יודען האבען גערעכענט, אז דארט וועלען זיי שוין, לכל הפחות פריי זיין פון די פערפאלגונגען און האבען א מקום מנוחה, אבער די אינקוויזיציע דעריאגט זיי אויך דארט און אין 1570, ווערט שוין אין לימא, וועלכע איז דורך די גויסע געגרינדעט געווארען אין 1535, איינגעפיהרט א אויטא-דאפע מיט אלע קלימפעריען און לויט אלע כללים, ווי אין שפאניע. די אויטאדאפע, וועלכע ברענגט אום אומגעהויער פיל יודישע קרבנות, איז טעטיג זייט 1570, אהן איבעררייס, ביז אין תחילת פון 19-טען יאהרהונדערט.

בעזונדערס האט זיך מיט איהרע גרויזאמקייטען „בעריהמט“ געמאכט די אויטאדאפע פון 1629, אויף וועלכער עס זענען אומגעקומען, נישט בלויז הונדערטער יודען, נאר אויך פיל פון די, אזוי גערופענע „יודאאיזאנטען“, ד.ה.. קריסטען, אהער אינדיאנער, וועלכע האבען זיך אנגעשטעקט מיט יודישע אידעען.

נישט געקוקט אבער אויף די אלע רדיפות, ווייסט די געשיכטע צו דערצעהלען, וועגען די גרויסע אויפטוען פון די איינגעוואנדערטע יודען, וועלכע האבען זיך מיט זייער גאנצער ענערגיע און מיט דער יודישער, אייגענארטיגער ריהריגקייט, גע-ווידמעט די אלע פערנאכלעסיגטע געביטען אין דעם לאנד, ווי האנדעל, אינדוסטריע און פרייע פראפעסיעס.

דיזער בעטייליגונג אין דעם אויפבוי פון לאנד איז געווען אזוי בעדייטענד און פון אזא אב-זעהעוודיגען כאראקטער, אז דער „בערימטער“ צורר ישראל, דער שפאנישער פיליפ, דער דריטער, זעהט זיך געצווינגען, אין 1662, ארויסצוגעבען א ספעציעלען בעפעהל פאר דער אינקוויזיציע אין זיד-אמעריקע, וועלכער לויטעט: „אפצורוימען אלע פרעמדלענדער, בפרט דאס געזינדעל, וואס איז פערדעכטיגט אין אמונה-זאכען.“

א דאנק אט א דעם בעפעהל און די איבעריגע פערפאלגונגען, הויבט זיך, זייט 1629 אן די ירידה פון יודישען ישוב אין זיד-אמעריקע, ביז ער ווערט לסוף, אינגאנצען אפגעווישט פון דער אויבערפלאך, לאזענדיג נאך זיך, נישט מעהר, ווי אייניגע אהבדייטענדיגע סמנים, ווי די גאסען, למשל, אין לימא, וועלכע ווערען נאך, ביז'ן היינטיגען טאג גערופען „הרגע די יודען“, „די יודען-גאס“ און דער „אינקוויזיציע-פלאץ“.

וואו אלזא זענען די יודען אהינגעקומען? — עס איז דאך קלאר, אז קיין שפאניען און קיין פארטוגאל זענען זיי נישט צוריק! און, זאל מען נישט רעכענען דעם קליינעם טייל, יחידים, וועלכע ס'איז געלונגען צו ענטקומען פון די אינקוויזיטארישע הענד מוז מען קומען צו דעם אמת'ן אויספיהר, ווי טראגיש ער זאל נישט זיין, אז די יודען וועלכע זענען געבליבען לעבען נאך דער אינקוויזיציע און די, וועלכע האבען זיך געוואלט פון איהר ראטעווען, האבען זיך אפ'מיליירט מיט דער איבעריגער בעפעלקערונג — געגאנגען זיי אין בלוט אריין, א זאך, וואס עס לאזט זיך מערקען נאך היינטיגען טאג, אין זיד-אמעריקע, אפילו פארן בלויזען אויג.

אויב טרעפען מיר היינט יודען אין זיד-אמעריקע, אין פערו, ארגענטינע א.א.וו. האבען זיי קיין שום שייכות נישט מיט די יודען פון אמאל, דאס זענען יודען וואס זענען אין דריי גרופען, דארט אהין אנגעקומען אין תחילת און אין סוף פון 19 יאהרהונדערט,

די ערשטע גרופע, זענען געווען דייטשע יודען וועלכע זענען אהין אנגעקומען אין 1830, וועגען אט דער גרופע יודען, לאזט זיך גאנץ ווייניג עפּיס זאגען; זיי שפּילען קיין שום ראל נישט אין לעבען פון יודישען ישוב, דאס איינציגע וואס פערבינדעט זיי מיט יודישקייט איז דער יודישער בית-עולם, אויף וועלכען זיי בעגראבען זייערע טויטע, אפילו שוין אפגעשמדט'ערהייט.

א מעהר בעדייטענדיגע ראל שפּילען די שפּאנישע יודען, וועלכע זענען קיין זיד-אמעריקע נישט אנגעקומען דירעקט פון שפאניען, נאר דורך אומוועגען, (טערקיי, בולגאריע, א.ד.ג.) די יודען זענען דווקא געבליבען פעסט ביי זייער אסימילירען זיך בשום אופן נישט און זיי בילדען דעם שיכט פון גרויס-קאפּיטאליסטען.

די דריטע יודישע גרופע, דאס זענען רוסיש-פּוילישע יודען (פון אוקראינע, בעסאראביע און פּוילען) וועלכע זענען אנגעקומען קיין ארגענטינע, אין די יאהרען 1921—1924, מיט אמאל די יודען הער-כענט מען זיך אין לאנד זעהר שטארק און זיי שפּילען א בעדייטענדיגע ראל אין דער ענטוויקלונג פון לאנד; זיי זענען דאס געווען די, וועלכע האבען איינגעפיהרט פערשידענע ביילע מסחרים און אינדוסטריע צווייגען אין לאנד, ווי למשל די אויטא-קאמוניקאציע אין לימא, די טריקאטאזש-אינדוסטריע, פּוטער-מסחר א.א.וו. — דאס זענען יודען, וועלכע רעדען יודיש, האבען נישט פערלוירען די יודישע קולטור און נישט דעם קאנטאקט מיט דער אלטער היים. אויף אט א די יודען האלט זיך דאס די אויסגעצייכענטע יודישע פּרעסע אין לאנד און אויף זיי שטיצט זיך דאס געוויסערמאסען א גאנצע רייע יודישע אינסטיטוציעס אין פוילען.

אויב רעדט מען וועגען יודישען ישוב אין דרום-אמעריקע, טאר מען, בשום אופן נישט ארויסלאזען דעם קערן און דעם פונדאמענט פון דעם ישוב, די יענע 20—30 טויזענד, וועלכע האבען זיך א דאנק די קאלאניזאציע-ארבייטען פון באראן הירש בעזעצט אין ארגענטינע, נאכן גירוש מאסקווע, אין די יאהרען 92—93 פון פאריגען יאהרהונדערט. ארגענטינע האט אמאל געשפּילט א ראל אין דער יודישער געשיכטע, אלס טעריטאריע, וואס האט געדארפט לעזען דאס יודען-פּראבלעם אין גאר די וועלט. די ראל האט טאקע מיטן לויף פון דער צייט אנגעוואוירען איהר בעדייטונג און אבזעהעוודיגקייט, דערפאר אבער איז די ראל פון די ארגענטינער יודישע פּויערים זעהר א בעדייטענדיגער — די בילדען דעם קערן פון יודישען ישוב און דעם קערן און איינגעפונדעוועטקייט פון דער יודישער קולטור.

וועגען יודישען וועלט-קאנגרעס

אינטערעסאנטע ערקלערונגען פון די פיהרענדע פאליטיקער ד״ר בענעש, פאליטיס און מאדאריאגא

פּ א ר י ז, (יט״א) אין דעם לעצטען נומער פון דער צייטשריפט „קאיע זשואיוו“ זענען — ווי יט״א האט שוין מיטגעטיילט — פערעפענטליכט געווארען ערקלערונגען פון דעם בעקאנטען גריכישען פאליטיקער פאליטיס און פון דעם שפאנישען פאליטיקער מאדאריאגא פול מיט סימפאטיע פאר דעם יודישען וועלט-קאנגרעס.

אין דעם נעכסטען נומער פון דערזעלבער צייטשריפט ערשיינט אנ'ערקלערונג פון טשעכאסלאוואקישען אויסערן-מיניסטער ד״ר עדואר בענעש וועגען דעמזעלבען ענין. ד״ר בענעש שרייבט אין זיין ערקלערונג:

„מיט ווירקליכען און לעבהאפטען אינטערעס האב איך זיך דערוואוסט וועגען צונויפרופען דעם יודישען וועלט-קאנגרעס אין משך פון לויפענדען יאהר קיין זשענעווע. די פראגען, וועלכע איהר וועט בעהאנדלען, זענען פון א גאנץ בעזונדערער אקטועליטעט און וויכטיגקייט און איך קען אייך פערזיכערען, אז די טשעכאסלאוואקען, וועלכע די געשיכטע האט געלערנט, וואס עס בעדייט פאר א פאלק צו פערלירען די פאליטישע פרייהייט, וועלען זיך מיט סימפאטיע בעציהען צו אייערע אנשטרענגונגען צו זיכערען פאר די יודען די שטעלע אין דער וועלט, וועלכע עס קומט זיי לויט די פּרינציפּען פון הומאניטארישקייט און אין זין פון די דעמאקראטישע אידעען.

עס האט מיך אויך אינטערעסירט, דאס דער קאנגרעס איז אזוי ארגאניזירט, דאס ער וועט זיין אימשטאנד צו געבען אנ'אויסדרוק די געפיהלען פון די יודישע מאסען און וועט קענען פרעטענדירען צו דעם רעכט צו רעדען אלס פארשטעהער פון זייערע אינטערעסען.

„איך ווינש אייערע ארבייטען פיל ערפאלג און איך וועל זיך פרעהען צו זעהען די פערווירקליכונג פון די אידעען, וועלכע וועלען בילדען דעם יסוד פון די קאנגרעס-פערהאנדלונגען“.

דער שפאנישער באטשאפטער אין פאריז און פארשטעהער פון שפאניען ביים פעלקערבונד סאלוואדארע דע מאדאריאגא האט צוגעשיקט פאלגענדע ערקלערונג:

„די איבערישע האלבאינזעל, די היימאט פון רמב״ם און אבן גבירול, דאס לאנד, וואס האט ארויסגעגעבען שפינאזא, איז פאר דעם יודישען פאלק די צווייטע היימאט. אויף דער איבערישער האלבאינזעל האט דאס יודישע פאלק געהאט זיין צווייטען גלאנץ-פעריאד, כמעט אזוי גרויס ווי פון דער ביבלישער עפאכע. עס פעהלען דעריבער נישט א שפאניער קיין ארגומענטען וועגען דער שעפערישער קראפט פון יודישען פאלק. אלס שפאניער ווינש איך דעם יודישען וועלט-קאנגרעס דעם בעסטען ערפאלג“.

דער גריכישער געזאנדטער אין פאריז און פארשטעהער פון גריכענלאנד ביים פעלקערבונד ניקאלאס פאליטיס שרייבט אין זיין ערקלערונג:

„עס איז אנ'אלארמירענדער צייכען פון איצטיגען שווערען קריזיס, אז דאס וועלט-יודענטום פיהלט די נויטווענדיגקייט זיך צו ארגאניזירען צום שוץ פון די יודישע רעכט און פאר גייסטיגער און מאראלישער צוזאמענארבייט. דאס גיט אבער דעם גרונד צו האפען, אז די עלענד, פון וועלכער עס ליידט די וועלט, איז נישט אונהיילבאר. די רעאקציע, וועלכע עס רופט ארויס די פערשווערונג פון די גרויסע אידעען פון גערעכטיגקייט און פרייהייט, בעווייזט, אז די קראפט פון די דאזיגע אידעען איז נאך ווייט נישט אויסגעשעפּט.

דער יודישער וועלט-קאנגרעס, וועלכער קעמפט פאר דער צוריקשטעלונג פון די דאזיגע אידעען, פערדינט דעריבער אויף דער סימפאטיע פון יעדען ציוויליזירטען מענש“.

Dr. med. L. Berman
צעגעלניאנא 15, טעל. 149-07.
ספעציאל-ארצט פאר מענער-שוועכע-בעהאנדלונג און סעקסועלע בעראטונג.
נעמט אן פון 8—11 און פון 4—8 אוונד.
זונטאג פון 9—1 פארמיטאג.
פאר אונבעמיטעלטע—לעטשניצע-פרייזען

א פויערטע פערשטעלט זיך פאר א באראנעסע און האט חתונה מיט א פּרינץ

די יונגע אונגארישע פויערטע מאריא באבגאר האט אין איהרע קינדער-יאהרען געלעזען די צויבער-שעהנע מעשה'לע וועגען סינדערעלא, די ארימע יתומה, וועלכע איז געווארען א פּרינצעסין און איז געווען גליקליך איהר גאנצע לעבען, לעבענדיג די דאזיגע מעשהלע האט מאריא מקנא געווען יענער ארימער יתומהלע און זי האט געטראכט אלייך צו ווערען א סינדערעלא, איהר וואונש איז מקויים געווארען. פון איהר ארימער פארם האט זי זיך ארויבערגעקליבען אין א גראפסקען פאלאץ און בעהאלטען אין דעם סאמע קעניגליכען הויף פון איטאליענישען קעניג, אלס די פרוי פון איינעם פון די פּרינצען, דער סוף איז אבער געווען נישט אזא פרעהליכער ווי אין דער סינדערעלא מעשה, די אויפגעקומענע פּרינצעסין שטייט איצט אין בעגריף צוריק ארויסגעטריבען צו ווערען פון די הויכע פּעסטער פון קעניגליכען פאלאץ.

מאריא באבגאר איז ערצויגען געווארען אויף דער ארימער פארם פון איהר פאטער. זי האט נישט געוואוסט פון שעהנע קליידער, פון בעלער, די אלע גוטע זאכען האט זי געזעהען בלויז אין די קינאס, ווען זי איז געקומען אין דער דערבייאיגער שטעטעל שבת ביינאכט מיט איהר פאטער איינצוקויפען די נויטיגע שפייזען פאר זונטאג. אבער אויב זי האט קיין גרויס נחת נישט געהאט אין איהר טאג-טעגליכען לעבען, האט זי די גוטע זאכען געזעהען אין איהר פאנטאזיע און זי האט זעהר אפט געטראכט וועגען זיי.

מאריא איז געווען א בילד שעהנע מיידעל, ווען זי איז אלט געווען פופצעהן—זעכצעהן יאהר, האבען שוין פיל בחורים געזוכט איהר בעקאנטשאפט, די איז געווארען באהענט בעפריינדעט מיט דעם יונגען שעהנעם פויער יאהאן קאוואקס, וועלכער האט געוואוינט אין א דערבייאיגען דארף, און פריינט און בעקאנטע האבען שוין גערעדט צווישען זיך וועגען דעם שידוך צווישען מאריא און יאהאנען.

מאריא האט אבער געהאט אנדערע פּלענער. אין דער צייט וואס זי האט אנגענומען יאהאנס ליבעס ערקלערונגען, האט זי אויסגעארבייט א פּלאן צו אנטלויפען קיין בודאפּעשט די הויפּטשטאט פון אונגארן. וואו זי האט געהאפט צו געפינען דעם פּרינץ, וועגען וועלכען זי האט געטרוימט.

אין בודאפּעשט האט זי געפינען ארבייט אין א האטעל, דארט האט זי זיך צוגעקוקט ווי אזוי אריסטאקראטען פיהרען זיך אויף, ווי אזוי זיי קליידען זיך און ווי אזוי זיי האלטען זיך אין דער געזעלשאפט פון זייערע פריינט.

איינמאל האט פּאסירט אז אן אלטע באראנעסע איז פערפאהרען אין דעם האטעל וואו מאריא האט געארבייט. מאריא האט געהאט א שעהנעם ליבליכען פּנים און זי האט לייכט געוואונען די פריינדשאפט פון דער באראנעסע. די באראנעסע האט זיך געגרייט אפצופאהרען קיין זיד-אמעריקע. האט מאריא ארויסגעגנבעט די באראנעסע'ס דאקומענטען, און אזוי שנעל ווי די טיטולירטע דאמע איז ארויסגעפאהרען פון אונגארן, האט מאריא אנגענומען איהר נאמען און האט אנגעהויבען פאראדירען אלס באראנעסע.

ביסלעכווייז איז מאריאן געלונגען צו געווינען א בעקאנטשאפט אין איינציגע אריסטאקראטישע קרייזען און דאס האט געפיהרט צו איהר היירעט מיט דעם גראף סטעפאן מאילאטה, מאריא איז געווארען אנ'אמת'ע גרעפין.

אבער דעם גראפס קרובים האבען נישט גערן אריינגענומען די „באראנעסע“ אין זייער משפחה. ערגעץ האבען זיי געהאט א חשד. אז מאריא איז נישט קיין באראנעסע. זיי האבען געבעטען דער פאליציי צו אונטערזוכען איהר טיטול. דער רעזולטאט איז געווען אז מאריא איז פערבליבען א גרושה און די פאליציי האט זי איינגעשפּארט אין תפיסה, פאר מאראדירען אונטער א פאלשען נאמען.

עס האט אבער נישט לאנג געדויערט און מאריא האט זיך בעפרייט פון דער טורמע, איהר שעהנער פּנים איז געווען שטארקער ווי די אייזערנע גראטעס און זי האט זיך אינגיכען געפונען אויף דער פרייהייט, גרייט אנצופאנגען פון דאס ניי איהר געיעג נאך איהר „בעשערטען“ פּרינץ.

זי איז אוועקגעפאהרען צו דער איטאליענישער גרענעץ. עס איז דאן געווען מלחמה-צייט און ארום די גרענעצען זענען פארגעקומען שלאכטען. עס איז אויך געווען א געפאהר, פאר א ציווילען מענשען ארומצודרעהען זיך ארום די מיליטערישע אפטיילונגען. זי איז ווידער אמאל געגאנגען אונטער דעם נאמען פון דער באראנעסע, וועמענס דאקומענטען זי האט געהאט. גראד אין איינעם פון די שפּיטעלער געפינט זיך געווארען דער איטאליענישער פּרינץ איעלא. זי איז געווארען זיין קראנקען-שוועסטער. ווען ער איז געזונט געווארען, האט ער עטליכע מאל שפּאצירט מיט דער שעהנער שוועסטער, און איינמאל, ווען ער איז געווען שיכור'לעך, האט מיט איהם חתונה געהאט.

צעהן יאהר צייט האט מאריא געלעבט גליקליך מיט דעם פּרינץ. איינמאל איז מאריא מיט איהר פּרינץ געקומען צופאהרען אין בודאפּעשט. זיי זענען פערפאהרען אין א רייכען האטעל און זענען ארונטער אין עס-צימער. פּלוצלינג האט זיך דערהערט א געשריי און א ליארם. א גאנצער טץ געשיר איז ארויסגעפאלען פון א קעלנער'ס האנד און די געשיר איז צובראכען געווארען. דער קעלנער האט היסטעריש געשריגען: „מיין מאריא, מיין פערלארענע געליבטע“. דאס איז געווען דער אמאליגער פויער יאהאן, וועלכער האט די גאנצע צייט ארומגעזוכט זיין געליבטע מאריא.

דער ליארעם האט האט געצויגען די אויפמערקזאמקייט פון דער פאליציי, וועלכע האט ארעסטירט דעם קעלנער. די אויספארשונג האט אויפגעדעקט מאריא'ס פערגאנגענהייט און דעם שווינדעל מיט דעם נאמען פון דער באראנעסע, וואס זי האט געטראגען.

דער פּרינץ האט זיך גלייך געווענדעט אין געריכט צו אנולירען זיין הייראט מיט דער שווינדלערקע. אזוי שנעל ווי זי וועט בעפרייט ווערען, סטראשעט די פאליציי צו ארעסטירען זי ווידער אמאל פאר גנב'ענען א פרעמדען נאמען.

מאריא האט אבער נישט אויפגעגעבען די האפנונג צו זיין א פּרינצעסין, אויב נישט דורך איהר איצטיגען מאן, איז דורך אנ'אנדערען, זי האלט פון דעם ווערטעל: דא וואו עס איז פאראן א ווילען געפינט זיך שוין א וועג.

פראנצויזישע פרעסע וועגען די סטודענטען-מאניפעסטאציעס אין פאריז

א גרויס ארט פערנעמט אין דער פרעסע די לעצטע טעג די אקציע פון די סטודענטען געגען אויסלענדער. נאך דער ערשטער אנטי-אויסלענדער קאמפאניע איז שטיל געווארען. פערקעהרט, עס האט זיך גאר אנגעהויבען אין פיל צייטונגען א קאמפאניע פאר צוציהען אויסלענדישע טוריסטען. נאטירליך איינס אין נישט דאס צווייטע, אבער עס איז שטילער געווארען. און מיטאמאל איז אויס-געבראכען די אנטי-אויסלענדער-העצע פון די סטו-דענטען פון מעדיצינישען פאקולטעט. דער לאטיי-נישער פירטעל האט אויפגעהילכט מיט איין געשריי: — „נידער מיט די מעטעק!" — פון יודען רעדט מען נישט, בלויז טיילמאל, אבער טרעפען — טרעפט די קאמפאניע אין גרעסטען טייל די יודישע סטודענטען. אין אלגעמיין, געגען די פראפעסארען, און דער רייגער מעהרהייט מסכים מיט די סטודענטען, כאטש זיי זענען געגען ברוטאלע גאסען-מאניפעסטאציעס.

די גאנצע פרעסע בעהאנדעלט די מאניפעסטא-ציעס, די רעכטע האלטען זיי שטארק אונטער. בפרט די „אקסיאן פראנסעז" וועלכע האט דעם גרעסטען איינפלוס דערהויפט צווישען די סטודענ-טען פון מעדיצין. אלע זענען זיי כמעט מאנאר-כיסטען. שארל מאראס איז שבת ארויס מיט א שארפען ארטיקעל וועגען דער פראגע און איינס איז כאראקטעריסטיש פאר דעם ארטיקעל — דער מאנט קיין איין מאל נישט דעם נאמען יוד. ער רעדט בלויז פון „מעטעק". מאראס ווייזט אן, אז פראנקרייך פאלט אלץ מעהר ארונטער אונטער דעם איינפלוס פון קאסמאפאליטישקייט און פער-ליערט איהר אייגנארטיגקייט, „דער פראנצויז וויל זיך בעפרייען פונ'ם יאך, וועלכען עס ווארפען אויף איהם ארויף די „מעטעקס".

יא, אונזער פאלק איז ברוטאל אנגעשטאפט מיט אויסלענדישע עלעמענטען וועלכע זענען אפט אפילו פערבעכטיגע! מען דארף אפהיטען אונ-זער גייסט, אונזערע מנהגים, אונזער געשמאק און אונזער בלוט. א נאציאנאלע רעגירונג, א נאטירליכע רעגירונג וואלט די פארזיכטס-מיט-לען געהאלטען אייגענטליך פאר זיין עלעמענ-טארסטער פליכט.

אבער אזא רעגירונג פעהלט, און מיר בעג-ריסען די יונגע סטודענטען וועלכע איבען אויס די דאזיגע אקציע מיט אינטעליגענץ און כח. די „אקסיאן פראנסעז" האט עס געשאפען די דאזיגע געהילפס-זשאנדארמען. און דער לויף פון די געשעהענישען ווארפט עס אין דער גאס אריין דאס יונגע פאלק פון ליגיסלאטארען, אד-מיניסטראטארען און רעגירער-פערטרעטער. מיט קוראזש! — זיי זענען אויפ'ן וועג פון גרויסען וויטאלע רעפארמען וועלכע וועלען סוף-כל-סוף דערברענגען צום צוריקשטעלען דאס גאנצע פאלק!

דער ראדיקאלער „עוור" האט דעם ערשטען טאג אונטערגעהאלטען די סטודענטען. אבער געכ-טען רעדט שוין דער „עוור" מיט אנ'אנדער טאן. צי האט נישט די מאניפעסטאציע אלס ציל אויפצו-רעגען די יוגענד און צוגרייטען אונרוהען אויף דעם 6-טען פעברואר? דער „עוור" הויבט בעל-כען אז זיין בעריכט:

„פון איין טאג אויפ'ן צווייטען האט מען געענדערט דעם פראגראם. דאנערשטאג האט זיך בלויז געהאנדעלט וועגען א בערעכטיגטער פערטיי-דיגונג פון דעם פראנצויזישען סטודענט, וועלכער האט געוואלט, אז מען זאל איהם רעזערווירען די פאסטענס. בעכטען איז שוין געווען גאר אנדערש, עס האט אויסגעזעהען ווי די פאדערונגען זאלען אפלאזען דאס ארט גאר פאר א אבסאלוט נישט געוואונשענער אגיטאציע...

עס איז א מין פראוו פון מאנעווערס פונ'ם סטודענטישען נאציאנאלען פראנט צו דעם, וואס מען וואלט געקענט טון, ווען די פאליציי אין טאר-לעראנט. פונקט ווי זי איז עס געווען מיט א יאהר צוריק, דעם 6-טען פעברואר."

און אין לייט-ארטיקעל שרייבט דער „עוור" אין זעלבען נומער, אז עס איז אנ'אבסורד צו זאגען, אז די אויסלענדער קענען איצט ליכט ווערען דאק-טוירים, דאס געזעץ פון אמברוסטער האט א סוף געמאכט צו דעם אלעמען שוין מיט א לאנגער צייט:

„אזעלכע פראטעסטען וואלטען נאך געהאט א זין מיט עטליכע יאהר צוריק. דאס געזעץ אמברוס-טער און נאך עטליכע נייע טעקסטען מאכען אזוי אז די אלע רעוואנדיקאציעס האבען שוין בכלל מעהר קיין זין נישט.

— אלזא?

אלזא וואס? — מען פראטעסטירט געגען דעם וואס אויסלענדער קומען אין א צו גרויסער צאהל אויף אונזערע פאקולטעטען? — דאס איז ווירקליך א מאדנער אופן פון פערשטעהען דעם פרעסטיזש און דעם אינטעלעקטועלען איינפלוס קודם כל פון פראנקרייך! און א חוץ דעם זענען דאך אויף די עט-ליכע טויזענד סטודענטען פון די פערשידענסטע נאציאנאליטעטען, וועלכע מען וואלט וועלען זעהען אנטלויפען פון אונז, 95 פראצענט בלויז קאנסו-מענטען. האלט מען, הייסט עס, אפשר אז מיר האָ-בען נאך צופיל קאנסומענטען?

אבער צי געהט דא נישט פשוט אין שאפען ערב דעם 6-טען פעברואר 1935 א אטמאספערע פון אויפרעגונג, ענליך צו דער וועלכע מען האט געשאפען פאר דעם 6-טען פעברואר 1934?

די „הומאניטע" און דער סאציאליסטישער „פאפולער" האלטען אונטער די זעלבע מיינונג:

„פינף טעג פאר דער פאטאלער דאטע, האט מען פלוצלינג ענטדעקט, אז די אוניווערזיטעט איז פערפליצט פון אויסלענדער און אז זיי נעמען צו אלע ערטער, אלע פאסטענס, אלע פריווילעגיעס, און אונטער דעם פרעטעקסט רודערט מען אויף די פאשיסטישע און קסענאפאבישע פערמענטען, וועלכע פעהלען נישט אויפ'ן סען-מישעל.

הלוואי, ווי די גרויסע פאשיסטישע ארגאני-זאציעס האבען זיך צוריקגעצויגען איינע נאך דער אנדערער, האט מען דעריבער בעשלאסען אויסצו-נוצען די טומעלדיגע און יונגע היציגקייט פון די גרויסע קינדער — פון וועלכע פיל זענען נישט ארגאניזירט און וויסען אפילו נישט גענוי וואס זיי ווילען — און דאס אלץ, כדי אונז פארברייכען דעם באהעסטען מיטוואך א נייעם אויפשטאנד א נייעם פרוב אומצושטירצען דעם דעמאקראטישען רעזשים און די פארלאמענטארישע אינסטיטוציעס.

מען וואלט געקענט שמייכלען, ווען דאס וואלט נישט געווען אזוי אפשוליך, וויל די וועלכע ציהען עס די שטריקלעך פון דער גראבער קאמעדיע (און זיי בלייבען דערהאנב אליין גוט בעהאלטען) מאכען זיך נישט קיין שום אילוזיעס אליין און אויף דער מעגליכער לייזונג! —

דער „פטי זשורנאל", וועלכער האט א ברייטען איינפלוס אויף דער פראווינץ, האלט נישט מיט די מאניפעסטאנטען. די צייטונג ווייזט אן, אז איצט ווען מען זוכט אזוי אויפצולעבען די טוריסטיק קיין פראנקרייך, וועט די אקציע קיין טובה נישט ברענגען!

דער „זשורנאל דע דעבא" ציטירט שוין א פאל מיט א בולגארישען דאקטאר וועלכער האט זיך צוגעשטעלט צום עגזאמען, פאר א צווייטען בול-גאר — אלזא, אלע אויסלענדער זענען...

דער „טאן" בעהאנדעלט ברייטער די פראגע. דער קאפיטאל די אפשפארונגען האבען מעהר קיין בעדייטונג נישט, דאס איז נישט זיכער און די עלטערע דאקטוירים, אינזשינירען, אדוואקאטען ציה-הען זיך נישט ארויס ווי אמאל פון דער פראפעסיע, און דער וועג פאר די יונגע איז פערלעגט. דאס איז א ברייט און טיף פראבלעם.

אבער דערוויל דארף מען בעטראכטען מיט זארג און מיט גינסטיגקייט די פאדערונגען פון דער יוגענד פון אונזערע שולען, מען דארף אבער אויך נישט פערגעסען, אז יעדע קסענאפאביע, וועט געבען א געפעהרליכען קלאפ אונזער אוני-ווערזיטעט און אונזער אינטעלעקטועלער ווירקונג. אבער שפעטער דארף מען אבסאלוט בעטראכטען די טיפע סיבות פון דעם נייעם קריזיס און אויך טאקע ווירקען מיט ענערגיע.

קלאנג-קינא-טעאטער

Zachęta

זגערזשער 26

היינט און פאלג. טעג!

גרויסער רעוועלאציאנס-פראגראם!

— I —

שרעק, עמאציעס, גרויל דערוועקט דער פילם א. נ.

טייוועל פון דער גרויסער שטאט

אין די הויפט-ראלען:

WYNUL GIBSON

i EDMUND LOVE

— II —

דראמאטישע סימפאניע א. נ.

„פערגעסענע מעלאדיע"

אין די הויפטראלען:

Jack Payne i Philip Weston

אנהייב 4 נ. מ. שבת און זונטאג 12 בייטאג.

Dr.

Wołkowyski

האט זיך איבערגעצויגען אויף

ציגעל-גאס 11, טעל. 238-02

נעמט אן אין הויט- און ווענערישע קראנקהייטען, מענער-שוואכע

נעמט אן פון 8—11 בייטאג און פון 4—9 אווענד.

פארבערייטונגען צו די רמב"ם-פייערונגען אין אמעריקא

נ י ו - י א ר ק, (יט"א) אין צוזאמענהאנג מיט די פארבערייטונגען צו די רמב"ם-פייערונגען אין אמעריקא האט זיך געשאפען א ספעציעלער קאמיטעט, בראש פון וועלכען עס שטעהען פאל-גענדע 4 עהרען-פארזיצער: ד"ר סיירוס אדלער, פרעזידענט פון יודישען טעאלאגישען סעמינאר, ד"ר יוליאן מארגענשטערן, פרעזידענט פון „העברו יוניאן קאלעדזש", ד"ר בערנארד רעוועל, פרעזי-דענט פון ישיבה-קאלעדזש און ד"ר סטעפען וויז, פרעזידענט פון „דזשואיש אינסטיטוט אף רעלי-דזשיאן".

דער קאמיטעט האט זיך געשטעלט פאר אנ'אויפגאבע ארויסצוגעבען א רייהע אפהאנדלונ-גען וועגען רמב"ם, ארגאניזירען אויסשטעלונגען פון רמב"ם-ספרים א. ד. גל.

ראדיא-ווינקעל

א נייער ספארט פון די ראדיא-אמאטארען

נישט געקוקט דערויף וואס היי-יאהר האָ-בען זעהר פיל מענשען פריהליך פערבראכט דעם סילוועסטער-אווענד אין פערשידענע פערוויילונגס-לאקאלען, איז אבער א פיל גרעסערער עולם פערב-בליבען אין די וואוינונגען און געוואלט ליבערשט פערברענגען די סילוועסטער-נאכט ביי זיך אין דער היים. צו זיי געהערען אויך בלי ספק די אזוי גערופענע ראדיא-אמאטארען, וועלכע האבען זיך געמאכט אזא מין ספארט צו בעגריסען דאס נייע יאהר אין אלע ווינקעלעך פון דער גאנצער וועלט.

אזא ראדיא-אמאטאר זעצט זיך שוין האלב פינף באכמיטאג אוועק ביים ראדיא-אפאראט און בעגריסט דאס נייע יאהר 1935 אין באנדינג אויף דער אינזעל יאווא. 5.50 איז ווידער ניי-יאהר אין בייקאן (אינדא-כינא). 10.. איז אוועגד פייערט ער דאס ניי-יאהר צוזאמען מיט סאוועט-רוסלאנד, טערקיי, רומעניען און איבערהויפט מיט אלע לענ-דער, וואו עס ווערט גערעכנט די מזרח-איראפעא-אישע צייט. 12 ביינאכט איז ניי-יאהר אין גאנץ מיטעל - איראפא. איינס ביינאכט אין ענגלאנד, פראנקרייך און שפאניען. 4.50 פריה פייערט דער ראדיא-אמאטאר דאס ניי-יאהר אין בוענאס-איי-רעס און 6 פריה — אין ניו-יארק.

אין ווינער האבען פונקט צוועלף ביינאכט גע-קלינגען די גלאקען און די ראדיא-סטאציע האט געוואונשען איהרע ראדיא-הערער פיל גליק און געזונד. ווער עס האט געמאכט א רייזע אין דער סילוועסטער-נאכט מיט זיין אפאראט אויף די כוואל-יעס פון ראדיא, האט בעמערקט, אז היי-יאהר האט אומעטום געהערשט א רוהיגע אטמאספערע און די שמחה איז געווען א מעסיגע. אומעטום, אויף דער גאנצער וועלט האט מען געהערט ווי די ספי-קערס האבען אויפגעוואפן די מענשען זיי זאלען עפעגען זייערע הערצער און געלד-בייטלען און העלפען די נויטלידענדע ארבייטסלאזע, וועלכע זע-נען געפאלען אלס קרבנות פונ'ם וועלט-קריזיס.

איינס ביינאכט האט מען לאנדאן געהאלטען אין ראדיא א פייערדיגע דרשה דער ערק-בישאף פון קענטערבורי און געבעטען פאר אלע פעלקער, אז דאס נייע יאהר זאל זיי ברענגען גליק און פרי-דען. נאך דעם האבען די גלאקען געקלונגען 12 מאל און דער ספיקער האט געוואונשען אלע פעלקער, אז די וואונדען, וואס זענען נאך פערבליבען פון דער וועלט-מלחמה, זאלען זיך ווי אמשנעלסטען פערהיילען. צו דער יוגענד פון דער גאנצער וועלט האט ער זיך געווענדעט אין עטליכע שפראכען מיט אנ'אויפרוף צו פערשפרייטען די לאזונגען פון שלום אויף דער וועלט.

אינטערעסאנט איז אז צום ערשטען מאל האט מאסקווא אפיציעל געפייערט דעם סילוועסטער. דער סאוויטישער ראדיא האט געגעבען א פריהליך פראג-ראם און מען האט געמאכט די „געהעריגע שטי-מונג".

ווי אזוי א פוילישער ראדיא-הערער האט געזאגט נביאות וועגען טויט פון לינדבערג'ס קינד

די גאנצע וועלט געפינט זיך איצט אונטער'ן איינדרוק פונ'ם פראצעס איבער'ן מערדער פון לינדבערג'ס קינד — הויפטמאן.

אין צוזאמענהאנג דערמיט, דערמאנט די אמע-ריקאנער פרעסע דעם מערקווירדיגען פאל מיט א פוילישען ראדיא-הערער, וועלכער האט אויף אנ'-אונפערשטענדליכען אופן געגעבען געטראפען ווי דורך א רוח-הנבואה, ווי אזוי לינדבערגס קינד איז ערמאר-דעט געווארען.

דער דאזיגער ראדיא-הערער פון לובלין האט אין זיינער צייט אריינגעשיקט צום לייטער פון ראדיא פאסט-קעסטעל אין ווארשא — ד"ר סטעמפאווסקי א בריוועל פון פאלגענדען אינהאלט:

געעהרטער ראדיא! די ידיעה, וואס איך האב געהערט דורכ'ן ראדיא וועגען צורויבען לינדבערגס קינד, האט אויף מיר געמאכט זעהר א שטארקען איינדרוק. זייענדיג אליין א פאטער צו מיינע קינ-דער, פיהל איך מיט דעם שרעקליכען צער פון די אומגליקליכע עלטערען, און איך קאן וועגען דעם גארנישט פערגעסען. די טעג האט זיך מיר ביינאכט געחלומט, אז לינדבערגס קינד איז ערמארדעט געווארען, אז עס ליגט נישט ווייט פון הויז און עס בעט זיך, איך זאל צוגיסען טון ווענען מען הארף, מען זאל עס אפזוכען. דעם דאזיגען חלום האב איך געהאט עטליכע מאל און אזוי ווי עס האט זיך שוין עטליכע מאל געטראפען, אז מיינע חלו-מות זענען פילשטענדיג מקוים געווארען, איז אפשר מעגליך, אז אויך דער חלום איז א ריכטיגער. עס איז זעהר מעגליך, אז עמיצער האט דאס קינד דער-הרג'עט און עס אוועקגעווארפען נישט ווייט פונ'ם הויז. דאס האט געקאנט טון נישט דווקא קיין פרעמ-דער. עס איז שמערצפול און שרעקליך, אפשר וואלט דער פוילישער ראדיא וועגען דעם געמאלדען אהער לינדבערג'ן אהער גאר דער אמעריקאנער מאכט. מיין נאמען וויל איך נישט אנגעבען; עס קאן נאך אימיצער זיך דאכטען וועגען מיר מאדנע און אפשר גאר נאריש. אבער דאך בעט איך דעם ענין נישט גרינגשעצען און אויף וועלכען עס איז אופן מודיע זיין קיין אמעריקא.

י. פ.. לובלין, ד. 14 מערץ 1932..

ווי מיר זעהען אלזא פונ'ם דאזיגען בריף, האט דער געהיימנישפולער העלזעהער געטראפען ריכטיג ביז די קלענסטע איינצעלהייטען. די דאָ-זיגע זעלטענע טעלעפאטישע ערשיינונג פון ראדיא-אויסשטראהלונגען פון מענשליכע מח פערדינט די גרעסטע אויפמערקזאמקייט פון די פארשטעהער פון די מעטאפסיכישע ערשיינונגען.

מוזיקאלישע נאטיצען

א מערקווירדיגער קאנצערט...

פאר א כמעט לידיגען זאל איז ערשינען א זינגערין פון וועלט-רוהם מיט אזא געזאנג-קולטור, וואס אונזער לאדז האט דאס זעלטען געהערט.

מעריאן אנדערסאן הייסט די זינגערין, וואס נענען מיר זינגערין, די גרויסע פריסטערין פון מאקאל-קונסט... קאלט איז געווען אין רוים און קאלט איז געווען פון אנהויב די שטימונג. אבער ווי נאר די קינסטלערין האט אנגעהויבען זינגען האט זיך די טעמפעראטור, ווי די שטימונג געענדערט: עס איז געווארען קאלט און ווארים. קאלט, אז אזא זינגער-קינסטלערין דארף זינגען פאר אזוי ווייניג צוהערער, ממש גליקליכע, ווייל לאו כל אדם זוכה צו הערען אזא זינגערין — און ווארים איז געווארען, ווען מען האט דערהערט א זעלטען שעהנע, פון גרויסען „אומפאנג" און פון רייצענדיגען טעמבער (קאלאריט) מעצא-סאפראן שטימע, וועלכע ווייברירט אזוי הארציג, וואס מאכט וויבריערן די שענסטע און איידעלסטע סטרונעס אין הארצען פון צוהערער. אט די גאט-געבענשטע זינגערין מיט איהר אויסערגעוועהנליכע מוזיקאלישע קוואליטעטען: ווי ריטם, פיין-געפיהל, נאטירליכע קאלאראטור און נאך נאטירליכערער טריל, מיט וועלכע זי האט אויסגעזינגען לידער, אריען און פראארישע ברייט-פעלדישע נעגרישע מאטיוון (אליין א נעגערין) — איז נעבעך פערוואגעלט געווארען קיין לאדז און געמוזט זינגען פאר א לידיגען זאל...

הערט און שטוינט! מאריאן אנדערסאן, וועלכע איז ראוי מיט איהר גרויסער געזאנג-קולטור (פאר אונז לאדזער מענשען אביסעל צופיל געזאנג-קולטור) צו זינגען פאר כהנים און מלאכים נאר אין טעמפלען, האט געזונגען ביי אונז נאר פאר יחידי סגולה...!

דאס איז שוין דער צווייטער מאל ביי אונז אין דער פילהארמאניע אויב איהר געדענקט, האט איינע פון די בעסטע, גרעסטע פרימאדאנאן פון מילאנער „לא סקאלא" אפערע מערצעדעס קאפסיר אויך געזונגען פאר א לידיגען זאל, אבער קאפסיר האט געלאכט זעהענדיג פאר זיך אזא בילד, און אנדערסאן האט אויפגעשוידערט אזוי ווייט, אז זי האט געמוזט נעמען דעם פעלץ אויף זיך...

פריהמארגען-קאנצערט

נויט ברעכט אייזען זאגט א פאלקס-ווערטעל.

אין מלחמה-צייט האט זיך געבילדעט אונ-זער סימפאנישער ארקעסטער ווייל, די נויט האט זיי ארויסגעשטויסען פון אלע פערדינסטען, די זעלבע נויט האט איצט אין קריזיס-צייט נאכמעהר זיי צוגעדריקט און זיי בעוויזען זיך צוזאמענגע-שלאסען פון צייט צו צייט אויף דער עסטראדע, דעם קולטורעלען פלאץ, וואס זיי האבען אליין געשאפען.

אין פריהמארגען-קאנצערט האט מען זיי ווידער געהערט אין א סימפאניע, אונטער דער לייטונג פון א דיריגענט מיט א סאליסט ווי די טראדיציע פאדערט. ווי זיי האבען זייער זאך אויסגעפיהרט, איז א נעבען-זאך. אונז געהט נאר אין פאקט. אז זיי עקזיסטירען מיט אייגענע, אהן פרעמדע כוח'ת (דאס מאל האבען מיר אפילו גע-זעהען איינעם פון די פרעמדע). און דאס איז פאר אונז מאסגעבענד און צופרידענשטעלענד.

D—ski.

נייער פאלקסבלאט

דאס לאדזער לעבען

נייער פאלקסבלאט

מיטוואך
6
ג
אדר א׳ תרצה

פעברואר
זון-אויפגאנג 7,10
זון-אונטערגאנג 4,30

וויטערדיגע קאנדאלענץ-דעפעשען און בריף
צוליב׳ן טויט פון רעדאקטאר לאזאר פוקס

צום טויט פון רעדאקטאר לאזאר פוקס זענען אנגעקומען פאלגענדע וויטערדיגע קאנדאלענץ דעפעשען און בריף:

צו דער רעדאקציע פון „נייעם פאלקסבלאט"

אין נאמען פון ווילנער זשורנאליסטען סינדיקאט פון דער יודישער פרעסע דריקען מיר אויס אונזער טיפסטען מיטגעפיהל דער רעדאקציע פון „נייעם פאלקסבלאט" און פאמיליע צוליב׳ן טויט פון איר זער חשוב׳ן קאלעגע, דעם מיטגליד פון צענטראל ראט פון דער יודישער פרעסע אין פוילען, לאזאר פוקס, וועלכער האט בשעתו גענומען אזא טיכטיגן אנטייל אין לאנד-צוזאמענפאהר פון דער יודישער פרעסע אין ווילנע.

פרעזעס חיים לעווין
סעקרעטאר נ. סווערדלין

טיף געטראפען האט אונז די טרויעריגע ידיעה וועגען דעם פריהצייטיגען טויט פון חשוב׳ן יודישען זשורנאליסט און ליבער קאלעגע, אייער רעדאקטאר לאזאר פוקס. מיר דריקען אויס דעם טיפסטען מיטגעפיהל דער רעדאקציע און פאמיליע.

רעדאקציע ווילנער „צייט"
רעדאקטאר חיים לעווין
סעקרעטאר נ. סווערדלין

געעהרטע קאלעגען פון „נייעם פאלקסבלאט" נעמט אן פון מיר פערזיכערונגען פון טיפסטען מיטגעפיהל פון וועגען דעם פריהצייטיגען טויט פון חבר לאזאר פוקס, מיט וועלכען ס׳איז באמת ארויסגעריסען געווארען א שטיק הארץ פון יודישען נייעם לעבען אין אייער שטאט.

נח פרילוצקי

איך דריק אויס אויפריכטיגען מיטגעפיהל צוליבן טויט פון דעם איידעלען מענשען, רעדאקטאר פון „נייעם פאלקסבלאט" לאזאר פוקס.

אדוו. זיגמונט מענקעס.

פון קינסטלער י א נ ק ל א ד ל ע ר האבען מיר דערהאלטען א הארציגען מיטגעפיהלס בריף צום טויט פון רעדאקטאר לאזאר פוקס.

טיף אויפגעטרייסעלט צוליב דעם פריהצייטיגען טויט פון רעדאקטאר לאזאר פוקס שיקט איבער דער פערבאנד פון יודישע אנטיילגעמער אין קאמף פאר דער פוילישער אומאפהענגיגקייט — דער רעדאקציע „נייער פאלקסבלאט" אויסדרוקען פון אויפריכטיגען מיטגעפיהל.

די פערוואלטונג פון דער לאדזער אפטיילונג

די ענדעקישע מעהרהייט אין שטאט-ראט
וועט מאכען שוועריגקייטען ביים אננעהמען דעם בודזשעט
פראטעסטען פון בירגער געגען פערשידענע פאזיציעס פון בודזשעט

זעהט אויס, אז די ענדעקישע מעהרהייט אין דער שטאט-פערוואלטונג האט אנגעהויבען א גענעראל-אנגריף אויף דער לאדזער שטאט-פערוואלטונג און אויפן נייעם שטאטישען בודזשעט, כדי אזוי ארום צו צווינגען די אויפזיכטס-מאכט, אז מ׳זאל זיי צולאזען צום רעגירען אין שטאט און בעשטעטיגען זייער פרעזידענט און וויצע-פרעזידענטען, וועלכע זיי האבען בשעתו אויסגעוועהלט.

מיר האבען שוין מיטגעטיילט, אז אויף דער לעצטער זיצונג פון שטאט-ראט, האבען זיי אפגעווארפען דעם פארשלאג צו בעוויליגען דעם רעגירונגס-קאמיסאר אויסצושטעלען וועקסלען אויף 250 טויזענד זלאטעס אויף איינצוקויפען מאטעריאלען פאר דער קאנאליזאציע-אפטיילונג. זיי האבען דעם פארשלאג אפגעווארפען, נישט קוקענדיג דערויף וואס זיי האבען גאנץ גוט געוואוסט, אז צוליב זייער שריט וועלען די מאטעריאלען טייערער קאסטען און די ארבייט וועט זיך אנהויבען שפעטער, דערביי האבען די ענדעקישע אנפיהרער אפען ערקלעהרט, אז זיי טון דאס צוליב דעם, אז מ׳זאל זיי צולאזען צו דער שטאט-פערוואלטונג לויט זייער מעהרהייט.

אויך אויף דער זיצונג פון דער פינאנץ און בודזשעט-קאמיסיע וואו דער בודזשעט ווערט איצט בעטראכט און וואו די ענדעקעס האבען א מעהרהייט, פרובען זיי צו מאכען כלערליי שוועריגקייטען דעם בודזשעט, בעזונדערס פרובען זיי אפצוווארפען די פאזיציעס פאראן שטאטישען טעאטער מיטן מאטיוו, אז דארט ווערען געשפילט „יודישע" פיעסען, וויטער ווילען זיי אפווארפען די פאזיציע פאר דער „וואלנא ווסעכניצא" אויך דערפאר, ווייל זי איז א יודישע. גאנץ בעזונדער ווארפען זיי כסדר אפ די וועניג-פערבליבענע סובסידיעס פאר יודישע אינסטיטוציעס.

ווען דער בודזשעט וועט ארויף אויפן פלענום פון שטאט-ראט וועלען קענען ארויסקומען גרויסע קאמפליקאציעס, ווייל ס׳קען דאך מעגליך זיין, אז די ענדעקעס זאלען בכלל אפווארפען דעם גאנצען בודזשעט, ס׳קען זיך אזוי ארום שאפען א זעהר שווערע לאגע...

* * *

נאכטען האט זיך געענדיגט דער טערמין פון ארייניטראגען פראטעסטען געגען בודזשעט, דאס רעכט אריינצוטראגען אזעלכע פראטעסטען האט יעדער בירגער, ווי מיר דערוויסען זיך זענען אריינגעפלאסען 8 פראטעסטען.

קודם כל האט רעקלאמירט די יודישע קהלה, וועלכער פערלאנגט די פולע סומע פאר קבורה געלד פאר ארימע לאדזשער איינוואוינער, ווייל ס׳ליגט דער חוב, לויטן געזעץ, די שטאט-פערוואלטונג זאל דעקען די אויסגאבען אויף קבורה-געלד פון אלע אהן אויסנאהם בירגער אין שטאט, די קהלה האט אויך פערלאנגט, אז אין בודזשעט זאל ארייגעטראגען ווערען א פאזיציע אויף אויס צוהאלטען דאס משוגעים-הויז אויף וועסאלא גאס, ווייל די שטאט איז מחויב יעדען גייסטיג קראנקען צו געבען אנ׳ארט אין משוגעים-הויז.

וויטער איז לויט דעם גאנג פון די ענדעקעס ארייגעטראגען געווארען א פראטעסט געגען געבען סובסידיעס דעם שטאטישען פוילישען טעאטער און דער „וואלנא ווסעכניצא".

וויטער איז ארייגעטראגען געווארען א פראטעסט געגען געבען עמעריטורען די געוועזענע לאווניקעס פון מאגיסטראט.

די לייטונגס-קאמיסיע פון די פייערלעשער האבען רעקלאמירט די סובסידיע פון 200 טויזענד זלאטעס פאר די פייערלעשער און פערלאנגען 380 טויזענד זל.

אין קרייז-געריכט פערמשפט אויף 10 י. טורמע
אין אפעלאציע-געריכט בעפרייט געווארען
אפעלאנגען פון אנפאל אויף דער קאסע ביים קאלישער וואקזאל

ווי אונזערע לעזער געדענקען איז דעם 30. מערץ 1932 פארגעקומען א באנדיטען-אנפאל אויף דער קאסע ביי דער קאלישער באהן. דער אנפאל האט זיך נישט איינגעגעבען. ביים נאכיאגען די אנפאלער האט זיך איינער פון זיי קורצוואלד דערשאסען, דער צווייטער מענדרעצקי איז ארעס-טירט געווארען, מענדרעצקי איז בשעתו געשטעלט געווארען פאר׳ן שטאנד-געריכט און פערמשפט געווארען צום טויט. דער מלוכה-פרעזידענט האט איהם אבער בעגנעדיגט און פערביטען די טויט-שטראף אויף אייביגע טורמע.

בעת מענדרעצקי איז געזעסען אין טורמע האט ער פלוצלינג מיטגעטיילט דער פאליציי, אז דעם אנפאל אויף דער קאסע פון דער באהן האבען ארגאניזירט די קאמוניסטען און אז די דיבעצאל אנטיילנעהמער אין אנפאל זענען געווען: שווארץ,

קאנטשינסקי, פאשאק און ווישניעווסקי. אויף דעם דאזיגען סמך זענען די דערמאהנטע ארעסטירט געווארען און דאס לאדזער קרייז-געריכט האט פערמשפט שווארצ׳ן אויף 10 יאהר טורמע, פאשאק׳ן אויף 5 יאהר און ווישניעווסקי אויף 6 יאהר.

נעכטען איז אין ווארשא פארגעקומען דער אפעלאציע-פראצעס פון די 3 פערמשפט׳ע, וועלכע זענען ביז דער אפעלאציע געזעסען אנדערהאלבען יאהר. דאס אפעלאציע-געריכט האט אנערקענט, אז מענדרעצקי האט געמאכט א בלבול אויף די דריי אנגעקלאגטע און אלעמען בעפרייט.

א רואינירטער יודישער סוחר
האט זיך ארונטערגעווארפען פון 4-טען שטאק

(א) געשעהן איז עס נעכטען אין הויף אויף 6-שיערפיען גאס 10.

אלס א לאקאטאר האט אויף דעם דאזיגען הויף געוואוינט דער 42-יעהריגער סוחר עליאש לובקא, צוזאמען מיט זיין משפחה.

לעצטענס איז לובקא שטארק פעראָרימט געווא-רען, און ער האט זיך זיין מאטעריעלע ירידה אזוי שטארק צום הארצען גענומען, אז ער איז נערוועז-קראנק געווארען, און זיך ארומגעטראגען מיטן גע-דאנק פון בעגעהן זעלבסט-מארד.

די משפחה-לייט האבען וועגען דעם געוואוסט, און מ׳האט אויף איהם גוט אכטונג געגעבען.

נעכטען האט ער זיך אבער, אומבעמערקטער-הייט, ארויסגעקריגען פון זיין וואוינונג, ארויף אויפ׳ן פערטען שטאק, געעפענט דארט דאס פענס-טער און זיך ארויסגעווארפען אויפן הויף.

פאגאטאוויע האט איהם שוין גארנישט גע-קענט העלפען — דער שארבען און דער גאנצער קערפער איז ביי איהם געווען צושמעטערט, און ס׳האט נישט געדויערט עטליכע מינוט, איז ער גע-שטארבען.

דעם טויטען קערפער האט מען פערזיכערט אויפן ארט.

דער טערמין פון בעלייגען „זעזנאניעס" וועגען אומזאץ

(א) אין הסכם מיט דער פעראָרדנונג פון דער פינאנץ קאמער, זענען די פינאנץ אמטען צו בעטראכטען צום בערעכענען די אומזאצען און אויסמעסטען דעם מלוכהשען אינדוסטריע שטייער פאר׳ן יאהר 1934, און דעם הכנסה שטייער פאר׳ן יאהר 1935.

פיזישע פערזאנען, ד. ה. זעלבסטשטענדיגע בעהלערס דארפען די „זעזנאניעס" וועגען אומזאץ און הכנסה בעלייגען שפעטסטענס ביז׳ן 1 מערץ ה. י. און אויך וויפיל עס האנדעלט זיך וועגען אונטערנעמונגען פון 2,1 קאטעגאריע און פון ער שטער ביז פינפטער, וואס פיהרען ריכטיגע האנדעלס ביכער — דארפען זיי בעלייגען די זעזנאניעס שפעטסטענס ביז׳ן 1 יוני 1935.

אין הסכם מיט די פארשריפטען פון געזעץ דארף מען צוזאמען מיט׳ן בעלייגען די „זעזנאניעס" איינצאהלען אין די פינאנץ קאסעס א העלפט פון דער דעקלארירטער שטייער סומע, און די קאפיע פון דער קוויטונג ביילייגען צו דער „זעזנאניע".

דאס נישט בעלייגען די „זעזנאניעס" צום טערמין וועט ברענגען צו שטראפען ביז 500 זל.

עקספארט-פערלייכטערונגען קיין סיריען

(אג) לויט א פעראָרדנונג פון הויך קאמיסאר פון 27 פעברואר 1934 איז אין סיריען און לבנון איינגעפיהרט געווארען א העכערונג פון די שטייער סטאווקעס אויפ׳ן אימפארט פון סחורות פון געמישטע וואל שטאפען. די דאזיגע פעראָרדנונג האט קודם כל געטראפען די פוילישע טעקסטיל אינדוסטריע. איצט איז די לאגע געווארען געענדערט, ווייל אלס רעזולטאט פון רעקלאמאציעס און אינטערווענציעס איז די פעראָרדנונג צוריקגעצויגען געווארען און דער צאל אויף טעקסטיל סחורות בעטרעפט הייטער ווי פריהער 25 פראצענט.

חיונה ווערט ביליגער
און דאס לעבען ווערט אלץ שווערער

(א) נעכטען איז אינ׳ם וואיעוואדען אמט, אונטערן פארזיץ פון לייטער ד״ר סקאלסקי פאר געקומען א זיצונג פון דער קאמיסיע פארן פעסט שטעלען די אפענטהאלט הוצאות.

די קאמיסיע האט פעסטגעשטעלט, אז די הוצאה אין דורכשניט איז אין יאנואר אין פער גלייך מיט׳ן חודש דעצעמבער 1934 פערקלענערט געווארען אויף 1,63 פראצענט.

די מעשה מיט יענעם פערד, וואס האט זיך אט אט אויסגעלערנט איינגאנצען צו פאסטען, און אט פלוצים אויסגעצויגען די קאפיטעס...

אפטייקען
היינטיגע נאכט-דיזשורען

(2) היינט ביינאכט דיזשורירען די אפטייקען: ק. לימנועבער (פרייהייטס-פלאץ 2), י. הארטמאן (מלינארסקא 1), ו. דאנילעצקי (פיעטריקאווער 127) א. פערעלמאן (ציגעל-גאס 32), י. צימער וואלטשאנסקא 37), פ. וואיטשיצקי (נאפיורקאווסקיעגא 27.

זאל פילהארמאניע טעל. 213-84

שוין מארגען 8.30 אווענד

זינגט

Józef Schmidt

וועלטבעריהמטער טענאר, בעקאנט פון די שענסטע, מעלאדישסטע קלאנג-פילמען, הונדערטער גראמאפאן-פליטען און א סך ראדיא-אודיציעס.

די קליינע צאהל איבערגעבליבענע בילעטען פערקויפט די קאסע פון פילהארמאניע. פרייקארטען און פאספארטוס א חוץ עמטליכע אונגילטיג.

DR. MED. H. LUBICZ

פאר הויט, ווענערישע און געשלעכטס-קראנקה.
[illegible]עלניאנא 7 (פריהער 43), טעל. 141-32
[illegible]פאנגס-שעה׳ן 8–10, 12–2, און 5–8 אווענד.
זונטאג און יום-טוב פון 9–11 בייטאג
1–9. פאר דאמען בעזונדערער ווארטע-זאל

אויספלוגען קיין פאלעסטינע
פון 630.— זל. און
א ר ג א נ י ז י ר ט:
„ארביס" פיעטריקאווער 18, טעל. 249-33
„ 65, „ 101-20

Dr. med.
R. Zalcwasser
כירורג
ציגעל-גאס 19, טעל. 125-17
נעמט אן פון 1–2 און פון 4–6 נאכמ.

דער אויסשטעלונגס-צוג פון דער לאַנדעס-פּראָדוקציע

פאָהרט שוין אַרום אין 3 וואָכען אַרום איבער פּוילען

ווי מיר האָבען שוין בשעתו מיטגעטיילט האָט די צענטראַלע געזעלשאַפט צו שטיצען די לאַנדעס-פּראָדוקציע בעשלאָסען איינצוּאָרדנען אַ גראַנדיעזע אויסשטעלונג פון דער לאַנדעס-פּראָדוקציע אין אַ צוג מיט 30 וואַגאָנעס. וועלכע זענען געשטעלט געוואָרען צו דער דיספּאָזיציע פון דער אויסשטעלונג דורך דעם קאָמוניקאַציע-מיניסטעריום.

דער דאָזיגער אויסשטעלונגס-צוג איז ספּעציעל איינגעאָרדענט געוואָרען, די וואַגאָנעס זענען איבערגעאַרבייט געוואָרען אויף דעם אופן, אַז דאָס ליכט פאַלט פון אויבען, אינעווייניג איז פערהאַן אָרט אויף קיאָסקען און גאַבלאָטען, ס'איז איינגעאָרדענט בעהייצונג, עלעקטריש ליכט, אַ ראַדיאָ-סטאַציע, קינאָ, טעלעפאָן און אַנדערע בעקוועמ-ליכקייט. דער דאָזיגער אויסשטעלונגס-צוג וועט אַרומפאָהרען איבער גאַנץ פּוילען און וועט זיך פערהאַלטען אפילו אויף דער קלענסטער סטאַציע אויף אַ געוויסער צייט לויט דעם געברויך, כדי צו געבען די מעגליכקייט אַלע איינוואוינער אין גאַנץ פּוילען זיך צו בעקענען מיט די נייעסטע אויפטוען אין דער לאַנדעס-פּראָדוקציע און פּראָפּאַגירען די דאָזיגע פּראָדוקציע פאַר די קאָנסומענטען. ווען דער אויסשטעלונגס-צוג וועט שטעהען אויף דער סטאַציע פון וועלכער ס'איז שטאָט, וועלען אין שטאָט פאָרקומען פאָרלעזונגען וועגען סחורות, און די פירמען וועלכע געפינען זיך אַלס אויסשטעלער פון זייערע אַרטיקלען.

די ליַיטונג פון דער אויסשטעלונג וועט אויך אַדורכפיהרען כל'ערליי טראַנזאַקציעס צווישען די קויפער מיט די אויסשטעלער, אפילו אין דעם פערוואָרפענסטען שטעטעל אָדער דאָרף.

ס'איז דעריבער נישט קיין וואונדער, וואָס די דאָזיגע זעלטענע רעקלאַמע-מעגליכקייט פאַר דער היימישער אינדוסטריע האָט שטאַרק פער-אינטערעסירט די פערשידענסטע פירמעס און אי-בער 26 וואַגאָנעס (פון 30) זענען שוין פערנומען מיט אויסשטעלונגען פון דער גאַנצער היימישער פּראָדוקציע. דער ערשטער וועג פון דער אויס-שטעלונג וועט זיין איבער פּאָמערן און אויבער-שלעזיען.

פון לאָדז נעהמען אין דער אויסשטעלונג בעיז איצט אַנטייל אַ גאַנצע רייה פירמעס, ווי ווידזעווער מאַנופאַקטור, שייבלער און גראָהמאַן, אייטינגאָן, גייער, פּליהאַל א. אַ. פאַר די לאָדזער אינדוסטריעלער איז נאָך רעזערווירט געוואָרען עטליכע וואַגאָנעס וואו זיי וועלען קענען אַדורכ-פיהרען די זעלטענע פּראָפּאַגאַנדע פאַר זייערע אַרטיקלען איבערן גאַנצען לאַנד.

אין צוזאַמענהאַנג דערמיט וואָס די ליַיטונג פון דעם אויסשטעלונגס-צוג האָט אַריינגעשיקט קיין לאָדז 2 וואַגאָנעס פאַר די פירמעס, וועלכע האָבען בעשטעלט אָרט פאַר דער אויסשטעלונג פון זייערע אַרטיקלען האָט דער בעפולמעכטיגטער פון דער צענטראַלער געזעלשאַפט אונטערצושטיצען די לאַנדעס-פּראָדוקציע ה' אינוש. דאַבושאַנסקי איינגעלאַדען די פאַרשטעהער פון דער פּרעסע, כדי זיך צו בעקענען מיט דער איינאָרדנונג פון די וואַגאָנעס.

די פּרעסע-פאַרשטעהער זענען אויך אויפגענומען געוואָרען דורך קאַפּיטאַן זשולקאָווסקי און ה' זביגניעוו פּאַדאָלסקי.

די פּרעסע-פאַרשטעהער האָבען געהאַט די געלעגענהייט אין דער ערשטער רייה צו בעוואונדערען די פּראַכטפולע איינגעאָרדנעטע אויסשטעלונג פון דער „ווידזעווער מאַנופאַקטור“, וועלכע געפינט זיך אויף אַ שטח פון אַ האַלבען וואַגאָן. די אויסשטעלונג איז איינגעאָרדענט מיט זעהר פיל געשמאַק און שפּיגעלט בולט אָפּ די אויסגעצייכענטע פּראָדוקציע פון דער „ווידזעווער מאַנו-פאַקטור“. די פּרעסע-פאַרשטעהער האָבען אויך בעזוכט די אויסשטעלונג פון שייבלער און גראָה-מאַן און פון אייטינגאָן.

נאָכ'ן בעזוכען די אויסשטעלונגס-וואַגאָנעס, וועלכע געפינען זיך אויף דער „באַטשניצע“ פון דער „ווידזעווער מאַנופאַקטור“ האָט קאָנסול מאַקס קאָהן אין דער בעגלייטונג פון דיר. וואַצלאַוו קאַפּאַנקע איינגעלאַדען די פּרעסע-פאַרשטעהער אין „קאָנסום“, וואו ס'זענען אַרומגערעדט געוואָרען די וויכטיגקייט פון דער איינפאַקישער אימפּרעזע, וועלכע ס'איז דער אויסשטעלונגס-צוג און די נוּ-צען, וועלכע ער קען ברענגען די פירמעס, וועלכע וועלען אַנטיילנעהמען אין דער אויסשטעלונג.

די יודישע בעפעלקערונג וועט וואַרעם אונטערשטיצען

דעם גראַנדיעזען באַל לטובת דער נאַכט-פּאַגאָטאָוויע ביי „לינת הצדק“

דער טעלעפאָן נומער 11—115 איז דער לאָדזער יודישער בעפעלקערונג גוט בעקאַנט. ווע מען איז עס נישט אויסגעקומען זיך צו בענוצען מיט דעם דאָזיגען נומער אויף אַרויסצורופען די נאַכט פּאַגאָטאָוויע פון „לינת הצדק“?

פון 11 אָוענד ביז 6 פריה רוהט נישט דער דאָזיגער טעלעפאָן נומער. די פּאַגאָטאָוויע ווערט אַרויסגערופען אין אַלע שטאָט טיילען פון אַלע קרייזען. די לעצטע צייט בענוצען זיך ליידער מיט דער פּאַגאָטאָוויע, נישט נאָר אָרימעלייט פון באַלוט, נאָר אויך דער מיטעלשטאַנד פון דער שטאָט.

די פּאַגאָטאָוויע גיט הילף יעדען, וואָס ווענדט זיך נאָר צו איהם נאָך הילף. ליידער ווערט די דאָזיגע וויכטיגע אינסטיטוציע נישט געהעריג אונטערשטיצט פון דער ברייטער יודישער בעפעל-קערונג. צוליב דעם אָפטען גע'לד מאַנגעל איז די אַרבייט אַ בעשווערטע.

כדי צו שטאַרקען די פינאַנציעלע מיטלען פון דער נוצליכער אינסטיטוציע, אָרדענט די פער-וואַלטונג איין דעם 16-טען ד. ח. אין „ווייסען זאַל“ פון „מאַנטייפעל“ אַ גראַנדיעזען באַל, פון וועלכען די גאַנצע הכנסה איז בעשטימט לטובת דער נאַכט-פּאַגאָטאָוויע.

ס'איז דערום צו דערוואַרטען, אַז די לאָ-דזער יודישע בעפעלקערונג וועט וואַרעם אונטער-שטיצען די דאָזיגע אימפּרעזע.

די גריפּע בושעוועט

די „אובעזפּיעטשאַלניע“ האָט פערגרעסערט דעם דאָקטוירים-פּערסאָנאַל

(א) ווי מיר האָבען שוין געמאָלדען האַלט זיך די גריפּע-עפּידעמיע אין איין פערשטאַרקען, און אין שייכות דערמיט האָט די „אובעזפּיע-טשאַלניע“ פערגרעסערט די צאָהל פּאַגאָטאָוויע-קאַרעטקעס ביז 7.

אין אַ סך פאַבריקען אַרבייטען נישט קראַנק געוואָרענע ביז 30 פּראָצענט אַרבייטער.

די ליַיטונג פון דער „אובעזפּיעטשאַלניע“ האָט צוגענומען צו הילף די עטאַט-דאָקטוירים נאָך 60 זאַפּאַס-דאָקטוירים. און דאָך זענען די דאָקטוי-רים איבערגעלעסטיגט מיט אַרבייט און זענען בע-שעפטיגט כמעט אָהן הפסקות.

Dr. REICHER
פּאָלודניאָווא 28, טעל. 93-201
ספּעציאַליסט
פאַר מענער-שוועכע-בעהאַנדלונג.
סעקסועלע בעראַטונגען און פּסיכאָ-אַנאַליזען
נעמט אָן פון 8—11 און פון 5—אָוענד.

רעפּערטואַנאַנץ-טעאַטער
„ראַזמאַיטאָשטשי“
ציגעל-גאַס 27, טעל. 112-25.
דירעקציע: דוד צעלמייסטער.

גאַסטשפּילען פון'ם בערימטען יודיש-דייטשען קינסטלער, פּרעמיער פון ריינ-האַרד- און פּיסקאַטאָר-טעאַטערן
אלעקסאַנדער גראַנאַך
היינט, מיטוואָך, 9 אָוענד
פּאָפּולערע פּרייזען
גרויסער שטורמישער ערפאָלג
פון אַלטער קאַציזנע'ס ניי ביהנע-ווערק אַלעקסאַנדער גראַנאַך'ס אויפפיהרונג
וועלט-געוויסען!
סינטעטישער רעפּאָרטאַזש אין 3 אַקטען, 7 בילדער. די ראָלען פיהרען אויס: (לויט דעם שטיק:)
שלום שוואַרצבאַרד — אלעקסאַנדער גראַנאַך

חנה שוואַרצבאַרד	— ענִי ליטאַן
אַטאַמאַן פּעטלורא	— דוד האַמבורגער
מאַדאַם פּעטלורא	— נאַטאַליא ליפּמאַן
אַדוואָקאַט טאָרעס	— משה ליפּמאַן
דיכטער שוואַרצמאַן	— יצחק גרודבערג
סאַפּראַ	— יוסף סטרוגאַטש
מיניסטער שולגין	— מרדכי הילסבערג
אַדוואָקאַט קאַמפּינקי	— גרשון לעמבערגער
פרל. גרינבערג	— פאַני רובינא
קליין יודעלע	— מאַקס באַזשיק
צירעל	— ריַיזעל ליבראַוואָסקאַ
אינוש. קאַסטאַ	— ש. הערשקאָוויטש
דאַמע	— לאה ליבראָוואָסקאַ
פּראָקוראָר	— ישעיה צוויקין
פּיאָטר	— קלמן גוטמאַן

און אַנדערע.
מאָרגען דאָנערשטאָג, 9.30 אָוענד
הנחה-פאָרשטעלונג
אַלע בילעטען נור 1 זלאָטע
אלעקסאַנדער גראַנאַך'ס אויפפיהרונג פון דער וועלט-בערימטער אַקטועלער צייט-פּיעסע
„די געלע לאַטע“
אין 3 אַקטען, 4 בילדער פון ד"ר וואָלף.
די הויפּטראָלע פיהרט אויס:
אלעקסאַנדער גראַנאַך.

אַלטע יודישע פרוי

איז אַוועקגעפאַלען פאַר הונגער

(א) אין דעם טראַמוויי וואַרט זאַל אויף באַלוטער מאַרק איז נעכטען אַוועקגעפאַלען פאַר הונגער און אויסשעפּונג די 73 יעהריגע היימלאָזע דבורה יאַכימאָוויטש.

פּאַגאָטאָוויע האָט איהר ערטיילט ערשטע הילף און אָפּגעפיהרט אין זאַפּאַס שפּיטאָל.

פון „וויזאָ“

היינט — רעפעראַט פון ד"ר מ. אַדלער

היינט, מיטוואָך, 9 אין אָוענד וועט אין אייגענעם לאָקאַל, שענקעוויטשאַ 26, פאָרקומען אַ טיי אָוענד פערבינדען מיט אַ רעפעראַט פון דעם יונגען געלעהרטען ד"ר מיכאל אַדלער א. ד. ט. „די יודען אין דרום אַמעריקא“.

עפענען דעם אָוענד וועט דער רעד. י. אוגער.

ר. איזראַעל
דער בערזען-סוחר
שפּאַנענדער ראָמאַן פון יודישען לעבען

109

דער אינספּעקטאָר האָט זיך אַרומגעקוקט אין אַלע זייטען, ער האָט זיך נישט אָפּגעגעבען קיין חשבון דערפון וואָס פאַראַ צוזאַמענהאַנג עס האָבען די אַלע געשעהענישען, וועלכע זענען פאָר-געקומען אין פערלויף פון די לעצטע וואָכען מיט דעם פערשוואונדען פון דזשאָן קיסטער און מיט דעם דאָזיגען הויז, אין וועלכע זיי געפינען זיך, ער האָט איצט אפילו נישט געוואָלט טראַכטען וועגען דעם און דאָס איבערגעלאָזען אויף אַנ-דערער צייט ווען ער וועט קענען קאָנצענטרירען זיינע געדאַנקען און מיט זיין פעהיגקייט אויפ-צופאַסען און זיך מאַכען אַ סדר פון די געשעהע-נישען אַזוי ווי זיי זענען פאָרגעקומען און זוכען דעם צוזאַמענהאַנג צווישען זיי.

דערווייל איז אין דעם צימער קיינער נישט אַריינגעקומען און דער אינספּעקטאָר, אוסטען און די פּאָליציי-אָפּטיילונג, וועלכע איז געווען פאַר-באַנדערגעשטעלט אויף דעם אופן, אַז מ'זאָל זי מיטאַמאָל נישט בעמערקען, האָבען געמוזט שטע-הען און וואַרטען אפילו ווען די דאָזיגע אַבלאַווע זאָל דויערען עטליכע טעג. אַזוי לאַנג איז אָבער נישט אויסגעקומען צו וואַרטען. אוסטענען האָט דער אינספּעקטאָר אַוועקגעזעצט אין אַזאַ לאַגע, אַז יעדער וואָס וועט אַריינקומען אין דעם צימער זאָל מיינען, אַז ער איז אַרעסטירט און געפינט זיך אין די הענד פון דער פּאָליציי, דער אינספּעק-טאָר האָט נישט געוואָלט מיטאַמאָל דעמאַסקירען אוסטענען, ווייל טאָמער וועט זיך אַרויסווייזען, אַז די ידיעות, וועלכע ער האָט געגעבען זענען ריכ-טיגע, וועט ער נאָך קענען צונוץ קומען בין דער דאָזיגער טרויעריגער און גלייכצייטיג עקעלהאַפטער עניין וועט איבגאַנצען ליקווידירט ווערען. פּלוצים האָבען זיך פון די ווייטעדיגע צימערען דערהערט טריט ווייטער האָט מען דייטליך געהערט ווי עטליכע פּאַר פיס געהען אַראָפּ פון טרעפּ און דערנעהנטערען זיך צו דעם צימער, אין וועלכען זיי האָבען זיך געפונען.

— אַכטונג, האָט דער אינספּעקטאָר אַרויסגעשריגען, אויפמערקזאַם אויף יעדער בעוועגונג, גאַרנישט אונטערנעהמען אויף אייגענער האַנד אָפּוואַרטען אויף מיינע בעפעהלען, איהר זאָלט געדענקען, אַז די געפאַהר איז גרויס.

באַלד האָט זיך געעפענט די טיר און ס'איז אַריין דער „געשיקטער ראָבערט“ מיט נאָך צוויי חברה-לייט. ראָבערט האָט זיך אַבסאָלוט נישט דער-שראָקען, זעהענדיג די פרעמדע מענשען דאָ און אויסעווייניג. ער איז באַר געבליבען שטעהען ביי דער טיר און נישט געמאַכט קיין שריט ווייטער, אויך די צוויי מענשען וועלכע זענען מיטגעקומען מיט איהם האָט ער פערהאַלטען ביי דער טיר, זעהט אויס, אַז ראָבערט האָט זיך גלייך אָריענטירט אין דער לאַגע, ער האָט געזעהען אוסטענען זי-צען צווישען צוויי אַגענטען אַ צונויפגעלעגטער און דערשלאָגענער און פערשטאַנען, אַז ער איז אַריינגעפאַלען אין די הענד פון דער פּאָליציי און איצט מיינט מען זיין גבורה, ראָבערט האָט אויך גלייך פערשטאַנען, אַז דאָ האַנדעלט זיך וועגען דעם מאָרד פון לעאָן בלומאַן אָדער גאָר דזשאָן קיסטער. ער האָט זיך אַוועקגעשטעלט ביי דער טיר און גע-וואַרט ביז מ'וועט אָנהויבען מיט איהם צו רעדען. דער אינספּעקטאָר ווידער האָט געקוקט אויף אוס-טענען אַזוי ווי ער וואָלט פון איהם געוואָלט זיך דערוויסען ווער דאָס איז דער, וועלכער איז אַריינ-געקומען אין צימער און אַזוי ווי ער זאָל מיט איהם רעדען.

די סצענע איז געווען אַ זעהר פיינליכע און האָט זיך געמוזט וואָס שנעלער ענדיגען. דער אינספּעקטאָר האָט זיך העצידירט, אין צוגעגאַנגען נאָהענט צו ראָבערטן און האָט געזאָגט.

— איך בין דער פּאָליציי-אינספּעקטאָר פון לאָנדאָן און דאָס איז מיינס אָנ'אָפּטיילונג.

— כ'האָב זיך פאָרגעשטעלט, האָט זיך ראָבערט אָנגערופען, אַז איך האָב צו טון מיט אַזאַ גע-זעלשאַפט, איך הייס ראָבערט, אפשר האָט איהר שוין דעם דאָזיגען נאָמען געהערט אויב נישט וועט איהר זיך בקרוב מיט דעם דאָזיגען נאָמען בעקענען, איך האַלט, אַז דער וואָס זיצט דאָרט אַזוי צונויפגעלייגט ווי אַ געפּגרטער, געהער נישט צו אייער אָפּטיילונג.

— ער איז איינער פון מיינע אַרעסטירטע, וועלכע איך האָב געקענט דעם ערשטען נאָך הַאַלטען.

— און איך וועל זיין דער צווייטער, נישט אמת?

— אויב איהר מיט אייערע מענשען וועלען נישט שטעלען קיין ווידערשטאַנד, האָבען מיר נישט קיין שלעכטע כוונות בנוגע אייך.

— ס'וואָלט געווען אַנ'אומזיסט פון מיך זייט ווען איך זאָל איצט שטעלען אַ ווידערשטאַנד, איך וואָלט זיך אין דער ערשטער רייה אַרויסגעוויזען אַלס פחדן, וועלכער האָט מורא פאַר אַנ'אַרעסט און צווייטענס פאַר אַנ'אידיאָט, וועלכער בעהעמט אויף זיך אַ קאַמף אין דער צייט ווען ער ווייס שוין פאָראויס, אַז דער קאַמף איז אַ פערשפּילטער.

— די הענד פאַראויס, האָט דער אינספּעקטאָר אויסגעשריגען, נישט וואַרטענדיג ביז ראָבערט וועט ענדיגען זיין פילאָזאָפישע אָפּהאַנדלונג.

ראָבערט האָט אויסגעשטרעקט זיינע הענד פאַראויס און ערלויבט אַרויפצולעגען אויף זיי קיי-טעלעך, ראָבערט'ס צוויי קאַמפּאַניאָנען האָבען אויך באַלד רעזיגנירט פון'ם קאַמף און נאָכגעטון דעם ביישפּיל פון זייער פיהרער.

דער אינספּעקטאָר האָט אָנגעהויבען געבען צו בעזוכען די טאַשען פון די פערהאַלטענע, ביי ראָ-בערטן האָט מען געפונען 2 ביי גלאַנצענדיגע רעוואָלווערן, ביי די איבעריגע צוויי האָט מען געפונען רעוואָלווערן און לאַנגע מעסערס.

ראָבערט האָט געשמייכעלט.

— דאָס זענען פיינע כלים, מיסטער אינס-פּעקטאָר, נישט אמת? שטעלט זיך פאָר, אַז די דאָזיגע כלים וואָלטען געקענט אַוועקלייגען אַ וועלט מיט מענשען. פערשטעהט זיך דעמאָלט ווען די דאָזיגע מענשען וואָלטען זיך נישט אַקעגענגעשטעלט.

דער אינספּעקטאָר האָט אויף דעם דאָזיגען ציניזם ווין נישט געענטפערט און איז גלייך צוגעטרעטען צום ענין.

— איהר האָט דאָכט זיך געזאָגט, אַז איהר הייסט ראָבערט, איך וויל נאָך איצט נישט וויסען אייער פערסאָנאַליען דאָס איז מיר איצט נישט נויטיג, איצט בין איך אויסען גאָר אַנ'אַנדער עניין, די פּאָליציי האָט ידיעות, אַז איהר האָט גענומען געפאַנגען דעם געהילפס-אינספּעקטאָר דזשאָו כאַס-טען.

ראָבערט האָט ביין אָנגעקוקט אוסטענען.

— אין דאָס נישט אַמאָל זיין אַרבייט האָט ראָבערט אויסגעשריגען און פערקריצט מיט די ציינער.

— וואָס פאַלט דיר איין, ראָבערט און אוס-טען אויפגעשפּרונגען פון זיין אָרט, צי קענסט דו אפילו אַזוי טראַכטען.

(פאָרטזעצונג קומט)

גרויסער פאליטישער פראצעס

(א) נעכטען האט זיך אין היגען קרייז-געריכט אנגעהויבען דער פראצעס פון: דער סטודענטין פון ווארשאווער אוניווערזיטעט, העגריקא האי, פון שפרה נאלדשלאג, ווילהעלם אסקאר ביליג, לייב וואלף אייזען, מאריאן קאנטאר, וולאדיסלאוו ספי כאלא און זעליג עפשטיין.

די אלע ווערען בעשולדיגט אין פיהרען א קאמוניסטישע טעטיגקייט.

צום פראצעס זענען ארויסגערופען געווארען 33 עדות' און דער אורטייל זאל ארויסגעטראגען ווערען ערשט דאנערשטאג מיטאג-צייט.

די עקזיסטענץ פון די עקס-פעדיציע-ביורא'ס בעדראהט

צוליב דער פערקלענערטער סחורות-אויסטויש מיט אויסלאנד

די 15 עקספעדיציע אונטערנעהמונגען, וואס עקזיסטירען אין לאדז, געפינען זיך אין א זעהר קריטישען צושטאנד. די גרעסטע לאסט זענען דא די פאטענטען, וואס קאסטען 4 טויזענד זל. שוין נישט רעדענדיג וועגען די קאלאסאלע אויסגאבען מיט וועלכע עס איז פערבונדען דאס אויפהאלטען אן'עקספעדיציע ווי אויך דער ריזיגער אומזאץ-קאפיטאל, וואס איז דערצו נויטיג.

אלס רעזולטאט פון דאזיגען קריזיס טרעפט איצט זעהר אפט, אז איינינע עקספעדיציע ביוראס אנגאזשירען גאר איין דעקלאראנט. די עקספעדיציע ביוראס פלעגען אויך אויסלעגען פאר די קליענטען דעם צאל, איצט האבען זיי אבער נישט קיין נויטיגען מזומן און דאס ווירקט נאך מעהר דעפרי מירענד אויף די האנדעלס בעציהונגען אין דער דאזיגער בראנזשע.

די לאדזער פראפעסיאנעלע טוערין קאטליצקא

אונטער שווערע בעשולדיגונגען

(—) די גענעראל סעקרעטארקע פון דער הויפט פערוואלטונג פון די ז. ז. ז. (סאנאטארישע פראפ. פאראיינען), קאטליצקא, איז אפגעשטעלט געווארען אין איהר טעטיגקייט. געגען דער דאזיגער פאפולערער טוערין ווערען ארויסגערוקט א רייה שווערע בעשולדיגונגען. זי ווערט געשטעלט פארן ארגאניזאציע געריכט.

פערטשאדעט געווארן פון גאז

(א) עהרענכטען אין אווענד האט די 48-יעהריגע מלכה בעריש (פילסודסקיעגא 63) אפגע קאכט אווענדברויט אויף א גאז קיכעל און נישט גוט פערדרייט דעם קארעק.

דער גאז האט ביסלעכווייז ווייטער גע שטרוימט, און דער סוף איז געווען, אז די פרוי בעריש איז שטארק פערטשאדעט געווארען.

מ'האט געמוזט צו איהר ארויסרופען פאגאטאוויע, וועלכע האט זי קוים אפגעמינטערט.

מעז גליטשט זיך אויס

(א) לעצטענס זענען פערנאטירט געווארען א רייה פאלען פון אויסגליטשען זיך אויף די טראטוארען.

בלויז נעכטען אליין האבען זיך אויסגע גלימשט און צוקאליעטשעט מעהרערע פערזאנען, דערונטער דער 42-יעהריגער קאפעל בוים — אויף פיעטריקאווער, ראג בזשעזשנע האט ער זיך אויס געגלונקען א האנד און צוקאליעטשעט דעם קאפ.

זעלבסטמארדען

(א) אויף צעגעלניאנא 7 האט זיך געסמ'ט דאס דינסטמיידעל בראניסלאווא ראיעק. אין א האפנונגסלאזען צושטאנד האט זי פאגאטאוויע אפ געפיהרט אין שפיטאל. די סבה פונ'ם זעלבסט מארד איז נישט פעסטגעשטעלט געווארען.

* * *

(א) אין דארף בארקי, קוילער קרייז, האט מען געפונען א פערסמטע אויף טויט די 18 יעהרי גע פויערן מיידעל קלארא פיעקארסקא. זי האט זיך גענומען דאס לעבען מחמת ענטוישונג אין ליבע.

איבערגעפאהרען דורך אנ'אויטא

(א) אויף זשגאווער גאס איז ארונטערגעפא-לען אונטער די רעדער פון אנ'אויטא און איז שווער צוקאליעטשעט געווארען א געוויסע אסתר וואלפאוויטש (פון ביי-זארזשעווסקא 7).

פאגאטאוויע האט איהר ערטיילט ערשטע הילף און אפגעפיהרט א היים.

דעם שולדיגען שאפער האט מען צונויפגע-שטעלט א פראטאקאל.

טעאטער „ראזמאיטאשטשי“ ציגעל-גאס 27

מיטוואך, דעם 13-טען פעברואר 1935, 9.15 אווענט

א גרויסע הנחה-פארשטעלונג

„וועלט-געווינער“

פון א. קאצינע, מיטן בארימטען קינסטלער

אלעקסאנדער גראנאך

אין דער הויפט ראל

בילעטן צום פרייז פון 54 גר. ביז 2 זל. שוין צו בעקומען אין דער בעראכאוו-ביבליאטעק, אל. קאשטשושקי 9, טעל. 191-50.

282

ארעסטירט 4 פערדעכטיגע

אינם מארד פונם זדונסקא-וואליער גימנאזיאל-דירעקטאר

(א) אין צוזאמענהאנג מיטן סודות'פולען מארד פונם גימנאזיאל-דירעקטאר עדווארד ביע גאנסקי אין זדונסקא-וואליא, דערוויסען מיר זיך, אז עס זענען אין פערשידענע ערטער אדורכגע פיהרט געווארען פיעל אבלאוועס, רעוויזיעס און ארעסטען.

צווישען די ארעסטירטע געפינען זיך 4 פערשוין, וועלכע זענען בעזונדערס פערדעכטיג אינם דורכפיהרען דעם מארד. מחמת'ן וואויל פון דער אויספארשונג ווערען זייערע נעמען נישט אנגעגעבען.

פערמשפט פארן פאבריצירען פאלש געלד

(א) אין אנהויב 1934 האט מען אין לאדז ארעסטירט א חברה פעלשער און אויסברענגער פון פאלש געלד.

דאס „פאבריקעל“ האט זיך געפונען אין דער וואוינונג פונם יודישען הויז-וועכטער פון וואולטשאנסקא 65, שיע גאלדבערג.

דאן זענען אין שייכות מיט דעם ענטדעק-טען פערברעכען ארעסטירט געווארען צוזאמען מיט איהם אויך זיינע שותפים און מיטהעלפער, און נעכטען זענען זיי אלע געשטאנען פארן היגען קרייז-געריכט, וואס האט געפסקנט, אז:

דעם 61-יעהריגען שיע מאיר גאלדבערג'ן, דעם 41-יעהריגען לאזער וואלף יאסטזשעמבסקי'ן און דעם 23-יעהריגען יצחק בערענבליט'ן קומט צו 5 יאהר טורמע; און דער 45-יעהריגער מרים בערענבליט-ווידאווסקא — אנדערטהאלבען יאהר טורמע. פייגע מרים ליכטמאן איז מחמת מאנגעל אין בעווייזען פריינעשפראכען געווארען.

א וואגאן ארייגעפאהרען אין א וואנד

אויסטערלישער פארפאל אויף דער סטאציע לאדז-פאבריטשנע

(א) אנ'אויסטערלישער פאל איז פארגעקומען אויף דער סטאציע פון דער לאדזער פאבריק-באהן. ביים אריבערפיהרען עטליכע וואגאנען קוילען צו דער לאדזער עלעקטראווניע, האט זיך איין וואגאן פערשפעטיגט אויף דער זייטיגער ליניע מיט א סחורות-וואגאן. און א ציה געטאן איהם באהן זיך.

אויף דער קרייצונג פון די שינעס איז דער פערשפעטיגטער וואגאן אראפ פון דער באהן-ליניע, און איז מיט'ן גאנצען אימפעט אריינגע-פאהרען אין א וואנד פונ'ם באהן-הויז, וואס שטייט הארט ביי די שינעס. די וואנד פונ'ם הויז איז איינגעבראכען געווארען און די ציגעל מיט'ן טינק האבען פערשאטען די גאנצע דירה וואו עס וואוינט דער באהן-ארבייטער ראך זביערקאווסקי.

צום גליק איז בעת מעשה אין דער וואוינונג קיינער נישט געווען, און ס'האט דעריבער קיינעם נישט געשאדט.

דער היזק בעט עפעס 3,000 זלאטעס.

צוליב א שאקאלאדקע

שטארק צוהרגעט א יודישען יונגענמאן

(א) דער 20 יעהריגער דוד ליפפעלד (פון זאווישא 37) וועלכער פיהרט פונאנדער אין א וועגעלע „אנגלאס“עס שאקאלאד, האט נעכטען גע בראכט צום רעפערירען זיין וועגעלע אויף לימא נאווסקיעגא 11 צום שמיר סטאניסלאוו ווילטשאק.

ווילטשאק האט חוץ שכר טרחה פערלאנגט, אז ליפפעלד זאל איהם געבען א שטיקעל שאקא לאד, און אזוי ווי יענער האט אפגעזאגט איז ענט שטאנען א מחלוקה און א געשלעג פון וועלכען ליפפעלד איז ארויס איינגאנצען א צוניזוקטער מיט וואונדען אין קאפ און האלז:

דעם פערוואונדעטען האט פאגאטאוויע ער טיילט ערשטע הילף, און פאליציי האט צונויפגע שטעלט א פראטאקאל.

ס'האט זיך נישט געלוינט

בקיצר שום אופן האט זיך עס נישט געלוינט...

(א) בעת'ן פונאנדערשרייבען די נאציאנאלע הלוואה, האט זיך אין לאדז געבילדעט א וואיע וואדישער קאמיטעט פאר דער דאזיגער הלוואה, וועלכער האט זיך אינסטאלירט אינם לאקאל פונם פארמאצעוטען פעראיין אויף טרויגוטא 8.

איינער פון די מיטגלידער פון דער געזעל שאפט, דער פארמא צעווט סאלאמאן מילעווסקי איז בעת'ן אויסשטעלען די דיפלאמען, אנגאזשירט געווארען דורכ'ן קאמיטעט זיי אויסצושרייבען, און דערפאר האט ער בעקומען 2 א פערטעל גראשען פון שטיק שכר טרחה.

מילעווסקי האט געהאט א ידיד, א געוויסען יעקב הערשענבערג, וועלכער איז געווען קראנק און נישט געהאט קיין מיטלען צו היילען זיך. האט מילעווסקי געשריבען צעטעלעך צו זיינע פאך קאלעגען, און יענע האבען איהם די רעצעפ טען געמאכט בחנם.

מהאי טעמא האט מילעווסקי בעשלאסען צו-אויסנוצען הערשענבערגן פאר אייגענע צוועקען: ער האט ארויסגעשטעלט 50-גראשענדיגע קוויטונ גען, און בעאויפטראגט הערשענבערגן, ער זאל פונאנדערטראגען צו די סובסקריבענטען די הלוואה דיפלאמען און נעהמען דערפאר צו 50 גראשען על חשבון אויסשרייבען און צושטעלען יעדען די פלאמבעזונדער...

הכלל, הירשענבערג האט אזוי איינקאסירט די 50-גער גראשענס אין העכער 100 לאדזער פירמעס ביז ער איז אנגעקומען צו דער פירמע שאפאוואל, וואו מ'האט איהם די 50 גראשען פאר מילעווסקי'ן נישט געוואלט געבען, און דער גאנ-צער ענין איז אדורכגעפאלען...

נעכטען זענען מילעווסקי און הערשענבערג געשטאנען פארן געריכט, און — דער ערשטער האט בעקומען א פסק דין 8 חדשים טורמע, הער שענבערג איז פריינעשפראכען געווארען.

גוט מארגען!

גריפע-באנקראטען

הימעל און ערד און גריפע!

וואו מ'שטעהט און וואו מ'געהט, איז גריפע. אלע ניסען, אלע היסען, און וועלכער שטוב מ'קומט אריין, זענען די בעטען פונאנדערגעווארפען, איי-נגארגעלט דעם האלז מיט קוואסבארנע, דער צווי-טער ליגט מיט א פלייצע באנקעס, דער דריטער מעסט זיך די טעמפעראטור, דער פערטער האט געמיינט, אז ער האט געלד. דערווייל האט ער ס'קדחת...

אלע געשעפטען ליגען אין דער אדמה, אין אלע בראנזשעס איז א שטילשטאנד, א חוץ אין דער דאקטוירים-בראנזשע איז געקומען אנ'„אויפ לעבונג“. די „אובעזפיעטשאלניע“ ארבייט מיט איי-בערשעה'ן, מ'ארבייט מעריצינען אויף „זאפאס“ — ס'איז לעבעדיג!...

נו האבען מיר צו זינגען און צו זאגען פון דער גריפע, און ווער ווייסט צי מיר וועלען נישט האבען נייע באנקראטען — גריפע-באנקראטען.

די טראמוואיען געהען כמעט לעדיג, ווארום די פאסאזשירען שווענקען זיך די העלזער מיט קוואסבארנע.

די טעאטערן פוסטעווען, ווארום... ווארום די טעאטער-געהער ליגען מיט באנקעס אויף די פלייצעס.

אין די קינא'ס בלאזט א ווינד, ווייל די קינאָ גייערס ניסען און האבען געשוואלענע נעזן.

אין די זייד-און מאדע-געשעפטען געניצט מען, ווייל די ווייבלעך האבען א „פאדווישאנע“ טעמפע-ראטור...

הקיצור, ס'איז ביטער, ווער ווייסט צי מיר וועלען נישט בקרוב האבען נייע גריפע-באנק-ראטען.

ווער ווייסט?

אב—נעק.

דער שטרייק אין דער פלוש-אינדוסטריע דויערט ווייטער

(א) נעכטען איז פארגעקומען די קאנפערענץ פון די פלוש-פאבריקאנטען ביים ארבייטס-אינ-ספעקטאר, ה' אינזש. וויזשיקאווסקי.

אזוי ווי די אנוועזענדע פאבריקאנטען — פינסטער, זאקס, ניימאן, גוראלסקי און אש — האבען דערקלעהרט, אז זיי וועלען נישט אפטרעטען פון די פריהערדיגע כוונות זייערע וועגען צופאסען די לוינען צו די פראווינץ-לוינען — האט די קאנ-פערענץ צו קיין רעזולטאט נישט געבראכט, און דער שטרייק דויערט ווייטער.

ראדיא-פראגראם

מיטוואך, דעם 6-טען פעברואר

6,48 פליטען, 6,52 גימנאסטיק, 7,07 פלי-טען, 7,25 פליטען, 7,50 רעקלאמע-קאנצערט, 11,57 צייט-סיגנאל, 12,03 ידיעות, 12,05 פרעסע, 12,10 מוזיק, 1 ידיעות. 1,05 פליטען, 3,30 עקספארט, 3,35 בערזע, 4 קאנצערט. 4.45 שמועס פאר קינדער, 5,25 רעפעראט, 5,35 לידער, 5,50 ראטגעבער פאר ספארטלער, 6 פליטען, 6,10 רעפערטואר פון די טעאטערן, 6,15 פליטען, 6,45 רעפעראט, 7 קאנצערט, 7,20 שמועס וועגען דער בוי בעוועגונג, 7,30 פליטען, 7,50 ספארט, 8 מיצקיעוויטש-אווענד, 8,45 ידיעות, 9 שאפען-קאנצערט, 9,30 פליטען. 9,40 פוילישע לידער, 10 רעקלאמע-קאנצערט, 10,15 טאנץ מוזיק, 11,05 ידיעות, קאמוניקאן, 11,10 פליטען.

פון דער לאדזער בערזע

באנק פאלסקי —	— — —	97.25
3 פראצענטיגע בוראוולאנע	—	46.50
4 „ דאלארובקא	—	53.75
7 „ סטאביליזאציע	(אמ.)	72.13
5 „ ווארשאווער פ.-ב.	1934	62.00
5 „ לאדזער	„	53.50
ענגלישער פונט	— — —	25.96
דאלאר אפיצ.	5.31 נישט אפיצ. —	5.28
גאלד-דאלאר —	— — —	8.88
גאלד-רובל —	— — —	4.55
דייטשער מארק	— — —	2.02

DR. MED

H. Różaner

הויט, ווענערישע און מענער-שוועבעקראנקהייטן

NARUTOWICZA 9, tel.8-98.

נעמט אן פון 9—12 פארמ. און פון 5—9 אווענד פון 12—2 מיטאג אין דער לעטשניצע זגערזשער 17

Dr. med.

P. KOTOK

אינערליכע קראנקהייטען

ZEROMSKIEGO 44, telef. 114-25

נעהמט אן פון 5 ביז 7 נאכמיטאג.

נעהמט אן אין דער לעטשניצע בושעזשינער 11 טעגליך פון 4—5 נאכמ.

קראַנג-קינא
CAPITOL
זאַוואַדזקא 16

● היינט פּרעמיערע! ●
גרויס און פּרעכטיג מייסטערווערק רעזשי פון
גענויאַלען רעאַליזירט דורך S. Van Dyke
דעם בעריהמטען Piotr Freuchen
אין די הויפּט-ראָלען:
All Native Cast

„ESKIMO"

צפאָרי פון ליבע, פרייד און טרויער פון ווייסען צפון.
אויסערן פּראָגראַם: קלאַנג-לאַקאָלע שעהנקייטען ווי אויך צאַהלרייכע מאָטען אַרטיגע. אָנהויב –:– P.A.T. ווי אויך FOX צוגאַבע פון טעג אין געוו. טעג 4.30 נאָכמיטאָג, שבת, זונטאָג און חגאות – 12.30 בייטאָג.

ADRIA
גלאַוונאַ 1
אָנהויב 3 נאָכמ. פּרייזען: 54, 85, 1,09

היינט צום לעצטען מאָל! די פרעהליכסטע סאָוויעטישע קאָמעדיע
„די וועלט לאַכט"
(Wesołyje Rebjata)
אויסערן פּראָגראַם: אַקטואַליטעטען פון פּאַראַמאָנט און P. A. T.
–––– נאַכסטער פּראָגראַם. „יונגער וואַלד" „MŁODY LAS" ––––

METRO
פּשעיאַזד 2
אָנהויב 4 נאָכמ. פּרייזען: 85, 1,09 1,30

קליינע אַנאָנסען
1 זלאָטי
אַנאָנס ביז 15 ווערטער

פּרייז פּאַסטענס

Potrzebny chłopiec na posyłki. Hupert, Zawadzka 4. 2808

ראַקאַלען

איך זוך אַ מעדעל, אַ שנייַדערין אדער אַ מאַנדאַרטער בעקאָנסטענ... איך וויל לאַזי... פּרוסטע פּרעכטיגע איך אָרט... דאַרף...

פּערשידענעס

אַ קריסט ניי-מאַשין אין גוטען צושטאַנד ווערט געזוכט צו קויפען. – אָפּערטען אַדרעסירען אין אַרט. אונטער „קריסט מאַשין".

כ'זוך אַ שותף מיט אַ גוט פּראַקטישע דירעקטאָר... 15–19 טויזענט זל. אָפּערטען אונטער 15 טויזענט אין אַרט.

אַ רוטינירטער בוכהאַלטער מיט 15-יעהריגער פּראַקטיק זוכט בעשעפטיגונג... צו קרעדיט אַדרעסירען 19.

עס ווערט געזוכט אַ דירעקטאָר ... אָפּערטען אין אַדמינ. אונטער „שקאַראַפּעטין". 6089

Zaginiony został kwit kaucyjny z Elektrowni Łódzkiej za № 80634 z dn. 30/6 1932 r. na Zł. 10.— na imię Sz. N. Heber, Jerozolimska 4. 6085

Zaginiony został kwit kaucyjny z Elektrowni Łódzkiej za Nr. 6581345/23944 na imię M. Monk, Ogrodowa 3. 6086

Skradziony został weksel na sumę zł. 67.– pł. 2 lutego 1935 r. wystawca Kozanecki, żyro Ch. Działoszyński. Weksel zostaje unieważniony. 6083

Zaginiony został kwit inkasowy Nr. 488190 na zł. 150.– pł. 31/1 1935 r. z Banku Kup. Kred. Piotrkowska 29. Kwit zostaje unieważniony. 6077

Lekcje hebrajskiego i angielskiego. Postępy gwarantowane. Ceny przystępne. Narutowicza 11, m. 4, front. Zgłoszenia 5–6 popoł.

פּאַר שאַכטעל-מאַכער, ליגירער, בוכבינדער און דרוקערייען!
רעפּאַרירען מאַשינען, פאַרשידענע מאַשינען און שטייל...
פּיהרט אויס ביליג
J. REDERŁódź,
11/13 קאָנסטאַנטינער 11/13

צו פערקויפען:
2 אַבטראַק „Union" 1 לעכטער-מאַשין זינגער, 3 טאַמבורקעס, ניי-טיש אויף 6 פּערזאָן מיט אַלע צובעהערונגען, 2 דעקעס 4 און 3¼, 2 רונדמאַשינען 26 פון 16 און 17 צאָל
אין וואַרשאַ, נאַלעווקי 35, וו. 8

Dr.
Wajnberg
ספּעצ. פון לונגען- און הארץ-קראַנקה.
וואוינט יעצט פּיעטריקאָווער 145
טעל. 126-02.
נעמט אָן פון 9–10 פריה, 3–5, 8–9 אָוו.

אוירען, נאָז און האַלז קליניק
מיט בעטען פון Dr.
Z. Rakowski
פּיעטריקאָווער 67. טעל. 127-81
נעהמט אָן שטענדיג קראַנקע (צוריקאָפּעראַציע א. ז. וו.), ווי אויך אַמבולאַטאָריש פון 11–1 און פון 5–8 אָוונט.

Dr. med.
M. TAUBENHAUS
ספּעציאַליסט
פאַר אַקושעריע און פרויען-קראַנקהייטען
פּעריהמונג נגע שוואַנגערשאַפט
זגערזשער 11, טעל. 246-09
נעמט אָן פון 8–4 אָוונט.

Dr.
J. Neuman
כירורג
(געוועזענער אַרדינאַטאָר אין שפּיטאַל אויף דרעווואַנאָווסקא)
נעמט אָן אין דערהיים פון 5–8 אָוונט.
זאַכאַדניאַ 57, טעל. 281-95

Dr. H. Szumacher
הויט- און וועגעריש קראַנקהייטען
פּיעטריקאָווער 56, טעל. 148-62
נעמט אָן פון 9 ביז 1 ...

צו לעטשניצע-פּרייזען!

GABINET DENTYSTYCZNY
Lek. Dty
A. Struńskiego
פּיעטריקאָווער 43, טעל. 165-20
אין טעטיג

ערשטע יודישע שלייפערייי
„ZGODA" №5
לאָדז, ציגעל-גאַס 2, טעל. 134-51
(רוג פּיעטריקאָווער)
מאַכט בעקאַנט, אַז זי נעמט אָן צו שלייפען און שאַרפען אַלערליי מכשירים פאַר פליישערס, שניידער, איינבינדער, פריזירערס און גלישטערס אז"וו ערשטקלאַסיגע אויספיהרונג! סאָליד בעהאַנדלונג! ביליגע פּרייזען!

אויגען-קליניק
מיט שטענדיגע בעטען פון
Dr. B. Donchin
פּיעטריקאָווער 90, טעלעפאָן 221-72
נעהמט אָן שטענדיג אויגען-קראַנקע (צוריקאָפּעראַציע א. ז. וו.), ווי אויך אַמבולאַטאָריש פון 9 ביז 1 און פון 4 ביז 7.30 אָוונט.

Dr.
S. Kantor
ספּעציאַליסט פאַר הויט און וועגעריש קראַנקהייטען (סיפיליס און טריפּער), היילט מענער-שוואַכע
פּיעטריקאָווער 90 טעל. 129-45
נעהמט אָן פון 8–2 נאָכמ. 9–4 אָוו. זונטאָג און יום-טוב פון 8–2 נאָכמ.
פאַר אונבעמיטעלטע – לעטשניצע-פּרייזען

פּריוואַט-קליניק
פון האַלז-, נאָז- און אוירען-קראַנקהייטען
Piotrkowska 55
Telefon 174-74
Dr. Dr. A. WOLYŃSKI, J. IMICH.

Dr. med.
Z. Wajs
האָט זיך איבערגעצויגען אויף
גאַוואַנאָמיעסקא 5 (פראָנט)
ספּעציאַליסט פאַר הויט, וועגעריש, האר און געשלעכטס-קראַנקהייטען
נעמט אָן פון 9–1 און פון 8–3½ אָוונט.
זונטאָג און יום-טובים פון 9–1 מיטאָג.
צו לעטשניצע-פּרייזען!

Dr. med. D. ROZENCWAJG
וואוינט יעצט אויף
72 פּילסודסקיעגאָ 72
(ווסכאָדניאַ) פּראָנט 2-טען שטאָק.
טעלעפאָן 128-74.

Dr. HELLER
ספּעצ. פאַר הויט און וועגעריש קראַנקהייטען און מענער-שוואַכע
8 טראַוגוטאַ 8, טעל. 179-89
נעמט אָן פון 8–11 און 4–8 אָוונט זונטאָג פון 11–2 מיטאָג.
פאַר פרויען אַ ספּעציעלער וואַרטע-זאַל. פאַר אונבעמיטעלטע – לעטשניצע-פּרייזען

OGŁOSZENIE.
Zarząd Miejski w Łodzi poszukuje z dniem 1 lipca 1935 roku względnie z dniem 1 stycznia 1936 roku w granicach miasta odrębnych nieruchomości, nadających się na rozmieszczenie niektórych instytucyj i biur Wydziału Opieki Społecznej.

Właściciele tego rodzaju posesyj proszeni są o składanie ofert w biurze Wydziału Gospodarczego, ul. Zawadzka Nr. 11, pokój Nr. 57, w terminie do dnia 1 marca 1935 roku.

W ofercie należy podać powierzchnię użytkową posesji, wysokość czynszu i inne warunki oraz dołączyć dokładne szkice lokali.

Łódź, dnia 5 lutego 1935 roku. 082

Zarząd Miejski w Łodzi.

חיבטיג פאַר אַפּאַטהעקערגעהילפען נאָך ארץ-ישראל ...

Dr. med.
Niewiażski
ספּעציאַליסט פאַר סיפיליס, טריפּער און הויט-קראַנקהייטען, בעהאַנדלונג פון מענער-שוואַכע
אַנדזשעיאַ 5, טעל. 159-40
פּראָנט, 1-טער שטאָק.
נעהמט אָן פון 8–11 און פון 5–9 אָוו. זונטאָג און יום-טוב פון 9–1 ...

Dr. med.
M. Wajnberg
נערוווען-קראַנקהייטען (עלעקטראָטעראַפּיע)
נעהמט אָן פון 5 – 8 אָוונט
25 זשעראָמסקיעגאָ 25
טעל. 172-20

Dr. med.
Z. DATYNER
אוראָלאָג
ספּעצ. פאַר נירען, בלאָז און אורין-קראַנקהייטען
ZACHODNIA 59a, tel. 148-95
נעהמט אָן פון 2–3 און פון 6–8 אָוו.

מודעה, ברוך-קראַנקע!
ליידענדע אויף פערשידענע ראַפּטורען, פערקריפּלונגען פון רוקען-ביין, פיס און הויזען!
אַ הילף און אַ רפואה!
...

Ortoped NATAN RAPAPORT
מיט 30-יעהריגער פּראַקטיק אין ווין, ...
איז לאָדז, פּילסודסקיעגאָ № 23
...
אָרטאָפּעדישע אַנשטאַלט 23 פּילסודסקיעגאָ 23.

אַנאָנסען-פּרייז: ...
אַבאָנעמענטס-פּרייז: ...

Za wydawnictwo „Najer Folksblat", spółdz. z odp. udz. Ch. J. Brzustowski i D. Silberberg
Czcionkami i druk. rotac. „Najer Folksblat", Piotrkowska 21.
Redaktor odpowiedzialny: Ch. Kaufman